

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ І ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ МІСТОБУДУВАННЯ
ДП «НДПІ МІСТОБУДУВАННЯ»

Арх. № 82/10/13

Прим. №

ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПРОЕКТУ
ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ – ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ
м. Н О С І В К А
Чернігівської області

Замовник: Виконавчий комітет Носівської міської ради

Договір: № 2019-82 від 29.07.2019

Директор

Сюр М.Г.

Головний фахівець-інженер

Жирнов П.В.

Головний архітектор проекту

Колодова В.М.

Київ - 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. Зміст та основні цілі документу державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.	4
Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	7
Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.	28
Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.	30
Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи втручання таких зобов'язань під час підготовки документу державного планування.	33
Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.	37
6.1 Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення.	38
6.2. Можливість негативних кумулятивних ефектів	42
6.3. Висновки з результатів оцінки.....	44
Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування.	47
Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).	49
Розділ. 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.	51
Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.	56
Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію.	56

ВСТУП

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту державного планування виконується згідно вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Даний закон був розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон був розроблений з метою врегулювання відносин у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування.

Проведення стратегічної екологічної оцінки (далі CEO) застосовується як системний процес для всебічного оцінювання на етапі планування проекту державного планування, що передбачає розгляд можливих альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до запропонованої містобудівної документації.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку до проекту «Генеральний план м. Носівка Чернігівської області» виконаний інститутом ДП «НДПІ МІСТОБУДУВАННЯ» відповідно до договору № 2019-82, укладеного з виконавчим комітетом Носівської міської ради.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку розроблений авторським колективом ДП «НДПІ МІСТОБУДУВАННЯ» у складі:

Головний архітектор проекту	Колодова В.М.
Головний фахівець-інженер	Жирнов П.В.
Головний економіст	Шитік О.О.
Головний інженер проектів	Сухина Л.В.
Головний фахівець	Петюр А.В.
Головний фахівець	Дідковська Л.П.
Головний фахівець	Малюк Г.М.
Головний фахівець	Лопатюк М.М.

Розділ 1. Зміст та основні цілі документу державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Генеральний план міста є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту, що розробляється на виконання статті 17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Генеральний план міста розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Склад та зміст генерального плану визначається ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту». Рішення генерального плану мають відповідати вимогам ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», а також широкого кола інших державних будівельних норм та державних стандартів України.

Генеральний план населеного пункту складається з текстових та графічних матеріалів. До складу текстових матеріалів включаються: а) пояснювальна записка; б) основні положення генерального плану. Пояснювальна записка містить такі розділи: 1) Вступ; 2) Аналітична частина; 3) Обґрунтування та пропозиції; 4) Додатки. Деталізація змісту даних розділів наведена у ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту».

Перелік графічних матеріалів генерального плану населеного пункту представлений:

- 1) Схемою розташування населеного пункту в системі розселення.
- 2) Планом існуючого використання території.
- 3) Схемою існуючих планувальних обмежень.
- 4) Генеральним планом (основне креслення).
- 5) Схемою проектних планувальних обмежень.
- 6) Схемою вулично-дорожньої мережі, міського та зовнішнього транспорту.
- 7) Схемами інженерного обладнання території.
- 8) Схемою інженерної підготовки та захисту території.
- 9) Схемою «Інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони)» на мирний час та особливий період.

Основними цілями проекту генерального плану, на основі положень чинних документів державної політики та вимог містобудування, є:

- планування території з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки відповідно до ст. 59 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

- забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування територій відповідно до ст. 19 Закону України «Про основи містобудування»;
- передбачення заходів щодо дотримання екологічних вимог при здійсненні містобудівної діяльності відповідно до ст. 48 Закону України «Про охорону земель».
- розвиток селітебної зони відповідно до прогнозної чисельності населення із забезпеченням функціональності містобудівного розвитку;
- розвиток мережі установ та організацій громадського обслуговування;
- розвиток виробничих територій: промислово-комунальних, сільськогосподарських територій, формування комунальних зон тощо з урахуванням забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з оточуючою селітебною територією. Забезпечення подальшого розвитку підприємств реального сектору економіки;
- організація зон альтернативного сільськогосподарського господарства, в т.ч. за рахунок рекультивації порушених територій;
- формування ландшафтно-рекреаційних та туристичних зон, резервування ділянок для розміщення об'єктів рекреаційно-туристичного призначення;
- розвиток транспортної інфраструктури населеного пункту: організація вулично-дорожньої та транспортної мережі, транспортних розв'язок, формування об'їзних доріг;
- розвиток споруд та мереж інженерної інфраструктури міста для забезпечення потреб сільбищних, виробничих та ландшафтно-рекреаційних зон на кінець розрахункового періоду. Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення ТПВ;
- визначення заходів інженерної підготовки і захисту території від небезпечних природних процесів, як для існуючих так і для перспективних ділянок містобудівного освоєння території;
- дотримання санітарних норм та правил, законодавчих актів у сфері забезпечення санітарно-епідеміологічних норм та охорони навколишнього природного середовища при визначенні проектних рішень з планувальної структури населеного пункту, визначенні функціонального використання території;
- врахування та забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини.

Генеральний план міста розробляється відповідно до розвитку рішень схеми планування території Чернігівської області. У свою чергу рішення генерального плану є основою для розроблення плану зонування території населеного пункту та надалі деталізуються й уточнюються у детальних планах територій. При розробленні генерального плану враховуються також стратегії і програми економічного, екологічного, соціального розвитку, наявна чинна проектна документація, спеціалізовані схеми, проекти і програми, що діють в населеному пункту, в тому числі:

1) Екологічні програми (вибіркові):

- Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки;
- Програма використання та охорони земель Чернігівської області на 2011-2020 роки;
- Регіональна цільова програма розвитку водного господарства Чернігівської області на період до 2021 року;
- Програма розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018-2020 роки;
- Програма забезпечення пожежної безпеки на території Чернігівської області на 2016-2020 роки;

2) Економічні програми (вибіркові):

- Обласна Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки;
- Програма розвитку інвестиційної, зовнішньоекономічної та виставково-ярмаркової діяльності Чернігівської області на 2016-2020 роки «Чернігівщина - конкурентоспроможний регіон»;
- Програма стимулювання до запровадження енергоефективних заходів населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Чернігівської області на 2018-2020 роки;
- Обласна Програма підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства „Власний дім” на 2016-2020 роки;

3) Соціальні програми (вибіркові):

- Програма продуктивної зайнятості населення Чернігівської області на 2018-2020 роки;
- Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2016-2020 роки;
- Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення на 2019-2022 роки;
- Обласна програма забезпечення населення Чернігівської області спеціалізованою медичною допомогою на 2016-2020 роки;
- Програма із забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2016-2020 роки;

Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

Розроблення генерального плану міста Носівка передбачає формування проектних рішень на всю територію населеного пункту. Проектні рішення генерального плану охоплюють усі види діяльності, які провадяться або провадження

яких заплановане в перспективі на території міста. Окремі види діяльності відносяться до таких, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. Генеральний план визначає існуюче та перспективне функціональне призначення території. Генеральний план обґрунтовує необхідність зміни функціонального призначення території, в разі встановленої потреби, що виникає на підставі аналізу техніко-економічних показників існуючого використання території, демографічного прогнозу та потреб територіального розвитку населеного пункту. Проектні рішення архітектурно-планувальної організації та потреби територіального розвитку міста обумовлюються в тому числі завданням на розроблення генерального плану, державними інтересами. Одночасно генеральний план не змінює існуюче функціональне використання окремих земельних ділянок та їх категорій, а лише створює умови для наступної такої зміни на підставі «Плану зонування території». Таким чином генеральний план визначає територіальні (просторові) умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, в частині дотримання планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, охоронних зон), а також в частині дотримання режимів господарської діяльності в їх межах, які визначені законодавством України та низкою нормативно-правових актів та у сфері забезпечення норм санітарної гігієни та охорони навколишнього природного середовища на території населених пунктів.

Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Повітряний басейн

За метеорологічними умовами місто Носівка відноситься до територій з помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря та менш сприятливими умовами розсіювання промислових викидів (районування України за потенціалом забруднення). Кількість днів з повторюваністю вітру зі швидкістю 0-1 м/с, що спричиняє формування високих рівнів концентрації забруднювальних речовин в атмосферному повітрі складає 25-30 днів. Кількість днів з повторюваністю вітру зі швидкістю 2-5 м/с, що спричиняє найбільшу забруднювальність атмосферного повітря від більшості стаціонарних джерел викидів складає близько 55 днів. Сумарний вміст основних йонів SO_4^{2-} , Ca^{2+} , Na^+ в атмосферних опадах – 20-22 мг/л, кислотність атмосферних опадів – 6,1-6,2 рН.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території м. Носівка є рух автомобільного транспорту особливо на дорогах територіального значення: Т-25-13 «Козелець-Козари-Носівка», Т-25-25 «/М02/-Носівка», Т-25-26 «Ніжин-Бобровиця-Н.Басань». Залізничний транспорт курсує територією міста по лінії «Київ–Ніжин» і також спричиняє викид шкідливих речовин в атмосферне повітря.

На території м. Носівка функціонує ТОВ «Носівський цукровий завод». Відповідно до державної статистичної звітності за формою №2-ТП (повітря), яка

щорічно подається ТОВ «Носівський цукровий завод» до територіальних органів статистики, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами підприємства за останні три роки складають:

№ з/п	Забруднююча речовина	Обсяги викидів у 2016 р., тон	Обсяги викидів у 2017 р., тон	Обсяги викидів у 2018 р., тон	ГДК середньодобова ОБРД, мг/м ³
1.	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	1,167	1,294	48,373	0,15
2.	Оксид азоту (азоту діоксид)	2,858	2,879	3,403	0,04
3.	Оксид вуглецю	2,538	3,711	2,882	3
4.	Метан	0,031	0,032	0,039	50
5.	Вуглецю діоксид	1863,997	1876,830	2486,967	-

ТОВ «Носівський цукровий завод» згідно додатку № 4 до «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» ДСП 173-96 відноситься до IV класу небезпеки з санітарно-захисною зоною 100 м. Санітарно-захисна зона від межі підприємства до житлової забудови витримана.

Можливими підприємствами-забруднювачами атмосферного повітря на території м. Носівки є ТОВ «Кондитерська фабрика «Десна», АЗС, АГЗС, ТОВ «АТП-1208», однак, на разі відсутні документи від даних підприємств, що підтверджують даний вплив. Згідно з офіційними листами від ТОВ «Формстиль» та НВКЦ «Прес» вказані підприємства не викидають шкідливі речовини в атмосферне повітря, так само як і в інші середовища довкілля, оскільки не займаються виготовленням продукції, що становить небезпеку для навколишнього природного середовища.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по Носівському району, тон у 2017 році

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	1838	2891	1454	1272	1108	1670	849

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в розрахунку на одну особу по Носівському району, кг у 2017 році

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	48,2	91,3	47,7	42,4	37,4	57,1	29,4

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в на квадратний кілометр по Носівському району, т/км² у 2017 році

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	1,6	2,5	1,3	1,1	1,0	1,4	0,7

Викиди основних забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по Носівському району, (тон) у 2017 році

Роки Адмін. район	Усього	У тому числі						Крім того, діоксиду вуглецю, тис. т
		діоксиду сірки	оксидів азоту	оксиду вуглецю	метану	неметанових летких органічних сполук	сажі	
Носівський	849	0	27	89	573	1	0	15,7

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах (пил, діоксид сірки, діоксиду азоту, оксид вуглецю) по Носівському району, тис. тон

НОСІВСЬКИЙ РАЙОН				
2000 рік				
Разом	Пил	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю
1,838	0,024	0,033	0,321	0,243
2014 рік				
Разом	Пил	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю
1,272	0,035	0,001	0,031	0,083
2015 рік				
Разом	Пил	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю
1,108	0,069	0,005	0,026	0,079
2016 рік				
Разом	Пил	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю
1,670	0,043	-	0,030	0,060
2017 рік				
Разом	Пил	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю
0,849	0,036	0,0	0,026	0,089

Максимальні концентрації забруднюючих речовин (в кратності ГДК) в атмосферному повітрі м. Носівка у 2017 році, тис. тон

Забруднююча речовина	Місто	Максимальна разова концентрація, ГДК
пил	м. Носівка	0,34
ангідрид сірчистий		0,43
азоту діоксид		0,058
вуглецю оксид		0,37

За інформацією Чернігівського обласного центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря в м. Носівка, радіаційна обстановка є стабільною і знаходиться у межах природного радіаційного фону. Рівень експозиції дози гамма-випромінювання у 2017 році становив в середньому 10 мікрорентгенів на годину. Перевищення контрольного рівня 30(мкР/год) у 2017 році не було. Випадків перевищень сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь не було виявлено. Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні.

Одним з головних завдань в питанні охорони атмосферного повітря на території житлової та прирівняної до неї забудови є розподілення транспортних потоків шляхом формування раціональної магістральної мережі вулиць, створення об'їзних доріг для виведення транспортних потоків поза межі сельбищної зони та виконання інших рішень, прийнятих у проекті генерального плану в розділі «Транспорт».

Регулювання впливу на атмосферне повітря стаціонарних джерел викидів здійснюється шляхом виділення санітарно-захисних зон (далі СЗЗ) існуючих підприємств та виділення СЗЗ для перспективних промислово-комунальних зон та об'єктів та їх озеленення, впровадження інженерно-планувальних заходів на підприємствах або надання рекомендації з їх перепрофілювання. Для зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а саме пилу, на підприємстві використовується 8 аспіраційних систем, оснащених циклонами. Щорічно проводиться контроль за дотриманням встановлених нормативів викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел та контроль ефективності роботи пилогазоочисного обладнання.

Для захисту атмосферного повітря відповідно до вимог статей 10-22 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» від шкідливих викидів на території міста необхідно вдатися до таких заходів:

- необхідно отримати фонові концентрації за забруднюючими речовинами, що можуть бути представлені у викидах та проектній документації, передбачити встановлення постів безперервного моніторингу атмосферного повітря на території м. Носівка;
- додатково встановити пости на межі СЗЗ (з усіх боків згідно річної рози вітрів) найбільших підприємств забруднювачів;
- розробити рекомендації щодо обґрунтування обсягу викидів від промислових підприємств в атмосферне повітря по м. Носівка;
- моніторинг забруднення приземного шару атмосферного повітря в районах зовнішніх автомагістралей, на межі санітарно-захисних зон підприємств з житловою забудовою. Особливу увагу приділити фактично існуючим промисловим підприємствам, що надасть можливість у майбутньому проаналізувати зміни та визначити вплив;
- упорядкування системи нормативних СЗЗ промислово-комунальних об'єктів з метою зменшення їх параметрів до зовнішніх меж виробничих об'єктів, в тому числі методом впровадження технологій, дружніх навколишньому середовищу при реструктуризації та технологічному переоснащенні виробництв;
- оновлення рухомого складу автотранспорту, що працює на районних автобусних маршрутах, врахування техніко-екологічних характеристик транспортних засобів при проведенні конкурсу з визначення перевізників. Необхідно передбачити недопущення перевищення ГДК вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі при господарській діяльності та роботі автотранспорту;

- у найбільш забруднених місця, таких як центральні вулиці, необхідно заборонити рух, створити пішохідну зону;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- розробка схеми розміщення системи АЗС, СТО та гаражів з дотриманням санітарних розривів;
- розширення мережі зелених насаджень, у тому числі спеціального призначення: шумозахисне озеленення вздовж залізниці, вуличної мережі, смуги зелених насаджень автомагістралей (100 м);
- поточний догляд (ремонт та реконструкція) за зеленими насадженнями всіх типів функціонального призначення;
- недопущення спалення сухої рослинності та опалого листя на території міста.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

У програмі охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки однією з пріоритетних цілей є зменшення викидів забруднюючих речовин та покращення стану атмосферного повітря.

У випадку, якщо проект генерального плану не буде затверджений, дані стратегічні цілі не будуть досягнуті в повній мірі, що призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля та санітарно-гігієнічних умов проживання населення. У майбутньому зі збільшенням кількості житлової забудови та підприємств виробничо-комунального сектору без належної системи споруд та мереж тепло-, газопостачання міста, без оптимізації розміщення нових суб'єктів виробничої діяльності з урахуванням екологічних вимог, рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання. Водночас, якщо проект генерального плану не буде впроваджений, а нові рішення щодо розбудови вулично-дорожньої мережі, що визначає як внутрішні міські, так і зовнішні зв'язки транспортного сполучення для зменшення транзиту через місто, не будуть реалізовані вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення буде зростати, особливо в центральній частині міста, що знизить рівень комфортного проживання в населеному пункті.

Поверхневі та підземні води.

Проектну територію дренує р. Носівочка, загальною довжиною 33 км, в м. Носівка довжина річки складає 14 км, на ній в межах міста побудовано ставки. Річка відноситься є лівою притокою р. Остер та відноситься до басейну р. Десна. Долина річки сильно виположена з дуже пологими берегами. Заплава дуже добре розвинута, ширина складає 50-80 метрів, місцями підтоплена. Русло річки звивисте, ширина 5-7 метрів, глибина до 1 метру, швидкість течії 0,1 м/добу. Дно річки слабо-мулисте,

піщане. Основні гідрологічні характеристики: середній ухил 0,2%, площа водозбору 57,5 км², озерність менше 1%, заболоченість 13 %, залісненість 12%.

Основне джерело живлення – талі снігові води та атмосферні опади. Рівневий режим річки частково змінений греблями та ставками. Площа ставку у центральній частині населеного пункту складає 2,0 га.

Прилягаюча територія міста під час водопілля не затоплюється. Максимальні витрати складають: 1 % весняного водопілля 40 м³/сек, 10 % весняного водопілля 16,8 м³/сек.

Максимальні рівні води розраховані за розрахунковими витратами для північної та південної частини міста:

- рівень проходження паводків 1% рівня забезпечення складає 119,9 мБС, (північ) 123,0 мБС (південь);
- рівень проходження паводків 10% рівня забезпечення складає 119,6 мБС, (північ) 122,7 мБС (південь).

Район м. Носівка розташований вздовж осьової частини Дніпровсько-Донецької западини. Практичне значення для водозабезпечення має водоносний комплекс четвертинних відкладів, приурочений до пісків, середня потужність яких 25-30 м. На цей водоносний комплекс обладнані усі свердловини міста. Їх дебіт коливається від 1,1 до 8,3 л/с при зниженні рівня на 1-10 метрів. Глибина свердловин від 48 до 75 м, водовідбір з них складає 1,2 тис. м³/доба. За хімічним складом експлуатаційні води гідрокарбонатно-кальцієві. Мінералізація до 0,8 г/л. В бактеріологічному відношенні води мають сприятливий профіль.

Централізоване водопостачання міста може бути організоване шляхом будівництва нового водозабору на південно-західній околиці м. Носівка. При цьому буде експлуатуватися водоносний комплекс четвертинних відкладів. Свердловини рекомендовано розташувати на одній лінії, відстань між ними – 200 м. Глибина свердловин – 60 метрів, поява води – 40 метрів, встановлені рівні – 5 метрів.

Запропонований для розширення водозабезпечення комплекс четвертинних відкладів надійно захищений від забруднення, так як у верхній частині розрізу четвертинні відклади представлені суглинками, супісками. За хімічним складом води комплексу відповідають вимогам ДСТУ 7525:2014 «Вода питна».

За результатами отримання офіційних листів від основних промислових підприємств м. Носівка стало відомо, що жодне з них не здійснює скид стічних вод у поверхневі або підземні води м. Носівка.

Вміст хлоридних йонів у поверхневих водах коливається в межах 25,0-30,0 мг/дм³, сульфатних йонів – 60,0-75,0 мг/дм³, вміст амонійного азоту коливається в межах 0,51-1,00 мг/дм³, азоту нітратного 0,30 мг/дм³, заліза загального – 0,11-0,50 мг/дм³. Мінералізація поверхневих вод в районі м. Носівка коливається від 250-500 мг/дм³.

Забір води з природних водних об'єктів у Носівському районі, млн. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6

Забір води з підземних водних об'єктів у Носівському районі, млн. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Використання свіжої води в Носівському районі, млн. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5

Економія забору води за рахунок оборотного та повторно-послідовного водопостачання у Носівському районі, тис. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	8026	3297	1370	-	-	-	-

Загальне водовідведення у Носівському районі, тис. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	269	307	145	109	87	75	84

Потужність очисних споруд у Носівському районі, тис. м³

Роки	2000	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район							
Носівський	73	1238	1238	116	116	116	116

Керуючись вимогами Водного кодексу України, Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 р. № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів», постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 р. № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами», ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування», ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування», ДСТУ-Н Б В.2.5-61:2012 «Настанова з улаштування систем поверхневого водовідведення».

Для охорони водних ресурсів міста Носівка необхідне:

- відповідно до ст. 58 Земельного кодексу України та статті 87 Водного кодексу України необхідне дотримання регульованого режиму господарської діяльності на земельних ділянках водоохоронної зони р. Носівочка, струмків, які впадають в неї, а також ставків, які побудовані на вказаній річці;
- відповідно до ст. 60,61 Земельного кодексу України та ст. 88, 89 Водного кодексу України необхідне дотримання режиму обмеженої господарської діяльності на земельних ділянках прибережних захисних смуг вздовж річки Носівочка;
- так як за площею водозбору р. Носівочка відноситься до малих річок (Сводбору= 57,5 км²), згідно зі ст. 80 Водного кодексу України необхідна ретельна охорона заплави малої річки від будь-якого будівництва (окрім гідротехнічного) для збереження водності та покращення екологічного стану р. Носівочка;
- контроль хіміко-бактеріологічних показників підземних вод, призначених для споживання;
- будівництво мереж централізованого водопостачання та каналізації зі 100% охопленням житлової забудови;
- заборона використання питних вод в технічних цілях, ліквідація непродуктивних витрат води, запровадження водозберігаючих технологій;
- впровадження контролю скидів виробничих стічних вод за показниками якості у каналізаційну мережу;
- будівництво мереж дощової каналізації;
- виявлення та ліквідація джерел хімічного забруднення підземних вод;
- моніторинг рівнів підземних вод та ліквідація осередків підтоплення на території м. Носівка.
- здійснення спеціального водокористування лише за наявності дозволів на спеціальне водокористування;
- дотримання підприємствами-водокористувачами встановлених у дозволах на спеціальне водокористування лімітів забору та використання води, лімітів скидання та нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти;
- винесення в натуру першого поясу суворого режиму зони санітарної охорони підземних джерел, встановлення меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон поверхневих водних об'єктів;
- утримання в належному стані винесених в натуру зон санітарної охорони підземних джерел, встановлених прибережних захисних смуг та водоохоронних зон поверхневих водних об'єктів, очисних та інших водогосподарських споруд і технічних пристроїв;
- проведення ремонтних робіт усіх підземних джерел, які знаходяться в неробочому стані, а за неможливості ремонту, здійснити їх ліквідаційний тампонаж;

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Якість поверхневих вод. Відсутність достатньо розвиненої системи збору дощових вод та відсутність локальних очисних споруд у місцях їх випуску, неповне охоплення міста централізованою побутовою каналізацією спричинятиме і надалі негативний вплив на якість поверхневих вод. Враховуючи відсутність епізодичного контролю за екологічним станом поверхневих вод р. Носівочка у м. Носівка, екологічний стан води в ній скоріш за все буде погіршуватися з плином часу або залишатиметься сталим.

Ґрунти та земельні ресурси.

Ґрунтовий покрив характеризується відносною однорідністю, що обумовлено обмеженими розмірами проекрованої території та її геоморфологічними особливостями.

Північна та північно-східна частина території (10%) зайнята сірими опідзоленими ґрунтами. Вони сформувалися під листяними лісами. Характеризуються темно-бурим кольором ілювіального ґрунтового горизонту з підвищеним вмістом гумусу (1,4 %) слабо-кислою реакцією ґрунтового розчину, низькою родючістю з бідним вмістом азоту, фосфору, калію. За бонітетним показником вказані ґрунти віднесені до земель середньої якості.

Заплавна частина р. Носівочка зайнята лучними ґрунтами поверхнево-слабкосолонцюватими (10 %). Сформувалися вони, в основному, на лесовидних породах та мають легкосуглинистий механічний склад. Лучні ґрунти сформувалися в умовах постійного капілярного зв'язку з неглибоко залягаючими підґрунтовими водами при особливому режимі поверхневих вод (сезонного затоплення). Характеризується оглеєністю, слабою засоленістю. На поживні речовини вони значно бідніші чорноземів. Забезпеченість азотом, фосфором, калієм середня. Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної, у солонцюватих різновидів – слабколужна. За бальною оцінкою якістю ґрунту вони віднесені до земель середньої якості.

Західна частина міської території зайнята чорноземами глибокими малогумусними (25 %). Вони сформувалися на лесових породах та мають легкосуглинковий механічний склад. Більша частина з них слабколужна. Гідролітична кислотність їх низька, але у лугових різностях дещо вища, що вказує на їх вапнування. За умовами родючості ці ґрунти кращі у районі, віднесенні до земель кращої якості.

У східній частині міста переважають чорноземи опідзолені у комплексі з лугово-чорноземними, вони займають більше 30 % території. Для них характерні властивості чорноземних та опідзолених ґрунтів. Вони добре гумусовані, у них глибокий гумусний горизонт 35-40 см; перехідний горизонт до 100 см. Реакція ґрунтового розчину нейтральна або слабкокисла. Опідзоленість ґрунту виражається у їх безкарбонатності до ґрунтоподібних порід. Як і вище охарактеризовані ґрунти вони віднесені до ґрунтів доброї якості.

Південна частина території (25 %) зайнята лугово-чорноземними ґрунтами у комплексі з чорноземно-луговими опідзоленими. Приурочені до пласких знижень. Характеризуються пилувато-легкосуглинистим складом. Від чорноземів відрізняються тільки ознаками оглеєння у ґрунтоутворюючій породі, мають добрий водний режим. За своїми агрофізичними даними – це кращі ґрунти району. Для їх покращення можливе застосування гіпсу, що добре відображається на підвищенні їх врожайності.

Аграрний напрямок господарювання є пріоритетним для району. Спеціалізація – зернові, олійні культури, тваринництво.

При формуванні структури посівних площ необхідно передбачати обґрунтоване поєднання вологолюбних культур з культурами, які належать до так званої групи буферності щодо режиму зрошення.

Сівозміни планують таким чином, щоб поля кожної з них знаходились в одній ґрунтово-екологічній або технологічній групах земель і були рівновеликими. Розміщення полів однієї сівозміни у декількох ґрунтово-екологічних або технологічних групах земель дуже ускладнює, а іноді й зовсім унеможлиблює освоєння і ведення сівозміни. Як уже зазначалось, тривалість ротації сівозміни залежить від культури, яка має найдовший період повернення на попереднє місце вирощування. Дотримання цієї вимоги дає змогу вирощувати потрібну культуру на максимально можливій площі.

Продуктивність культур значною мірою залежить від розміщення їх у сівозміні. Можливість одержання максимального врожаю залежить від розміщення культур після кращих попередників. При дотриманні зазначених періодів повернення на попереднє місце вирощування можна складати схеми сівозмін будь-якого типу та виду. При цьому слід уникати насичення сівозміни культурами, близькими між собою біологічно (колосовими зерновими, бобовими). Не рекомендується розміщувати колосові зернові після колосових більше двох років, бобових після бобових.

Проблема збереження ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь та родючості ґрунтів набула загрозливих масштабів. Особливо великої шкоди родючості чорноземів в м. Носівка завдає водна ерозія, причинами якої є велика розораність сільськогосподарських угідь, насиченість сівозмін просапними культурами, невиконання протиерозійних заходів.

В зв'язку з цим проводиться моніторинг земель з метою оцінки ефективності родючості ґрунту, прогнозування та оброблення інформації про сучасний стан сільськогосподарських угідь, розроблення обґрунтованих рекомендацій щодо запобігання негативним змінам стану земель.

До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив.

Систематично проводиться лабораторний моніторинг за забрудненням ґрунтів. Проведення спостережень за забрудненням ґрунтів включає вибіркове визначення токсикантів промислового походження, а також спостереження за забрудненням

грунтів сільськогосподарських угідь залишковими кількостями пестицидів та нітратів, важкими металами, радіонуклідами.

10 % площі орних земель м. Носівка є еродованими. Фактичні втрати орного шару ґрунту за період 1985-2015 склали 3,0 т/га за рік. Водний режим ґрунтів міста є десуктивно-випітним та випітним, тип зволоження ґрунту – ґрунтово-атмосферне та атмосферно-ґрунтове. Ступінь забрудненості ґрунтів залишками пестицидів є низьким. Інтенсивність емісії CO₂ із ґрунтів в атмосферу складає 825 г/м². Спроможність ґрунтів до самоочищення є дуже низькою. Близько 38 % ґрунтів сільськогосподарських угідь є особливо цінними. Відсоток площі консервації ґрунтів орних земель складає 19 %, найбільш часто деградовані ґрунти є змитими, з легким механічним складом, перезволожені. Основними напрямками консервації ґрунтів є реабілітація та трансформація на сіножаті, пасовища, ліс та регенерація.

*Внесення мінеральних та органічних добрив під урожай 2017 року
сільськогосподарськими підприємствами у Носівському районі*

Роки Адмін. район	Мінеральні добрива (у поживних речовинах), ц					Органічні добрива, т	
	усього	азотні	фосфорні	калійні	на 1 га посівної площі, кг	усього	на 1 га посівної площі, кг
Носівський	78353	51292	14154	12907	156	13680	0,3

*Проведення вапнування ґрунтів та площа, на якій застосовувалися засоби захисту
рослин с/г підприємствами у Носівському районі в 2017 р.*

Роки Адмін. район	Вапнування ґрунтів		Площа, на якій застосовувалися засоби захисту рослин, га	
	площа, га	унесено вапнякового борошна та інших вапнякових матеріалів, т	усього	у тому числі пестициди
Носівський	147	485	47175	47175

Щільність забруднення ґрунту радіонуклідами цезію і стронцію в м. Носівка становить: середнє значення цезію-137 – 0,23 Кі/км², середнє значення стронцію-90 – 0,06 Кі/км² (дані наведені відповідно до довідника по радіаційному дослідженню території населених пунктів Чернігівської області, 1992 рік).

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Без проведення спеціальних захисних заходів деградація ґрунтів продовжиться, що несе значні економічні збитки для аграрного сектору м. Носівка. Окрім того, нехтування рішеннями генерального плану може призвести і до активізації небезпечних геологічних процесів.

Стан геологічного середовища.

В геоструктурному відношенні проектна територія приурочена до північно-західної гілки Дніпрово-Донецької западини. Кристалічні породи докембрію залягають на глибинах більше 1000 м. На кристалічних породах лежить осадова товща палеозою, мезозою, кайнозою. Потужність та глибина залягання окремих стратиграфічних горизонтів різноманітна, що в значній мірі пов'язано з особливостями глибинної тектоніки. Відклади палеозою та мезозою зверху перекрита відкладами палеогену, що частково визначає рівнинний характер рельєфу.

Антропогенові товщі залягають на осадових утвореннях еоцену або олігоцену. Відклади палеогену морські. Фаціально вони представляють велику різноманітність та представлені кварцовими глауконітовими опоковидними пісками, кремністими піщаниками блакитними мергелями та глинами. Найбільша потужність відкладів знаходиться в межах осової центральної частини Дніпровсько-Донецької западини. Загальна потужність палеогену складає близько 400 м.

Антропогенні відклади пов'язані головним чином з акумулятивною діяльністю річок та водно-льодовикових потоків. На найбільш високій древній терасі присутні відклади лесових порід.

За даними раніше пробурених артсвердловин широке розповсюдження мають четвертинні відклади виражені суглинками лесовидними глинами та пісками. Нижче розташовані третинні відклади, що представлені глинами зеленуватими, зеленувато-сірими, піщанистим блиском слюди та піску. Глибина залягання від поверхні складає 100 м.

У заплаві р. Носівочка розвинуті сучасні піщано-глинисті алювіальні відклади. Рівні ґрунтових вод коливаються від 2 до 5 м від денної поверхні.

Першою групою комплексів гірських порід, що залягають від поверхні є галечники, піски різнозернисті, супіски, суглинки, перекриті лесовими породами, які схильні до просідань. У зв'язку з чим, при проектуванні будівель та споруд на лесових ґрунтах, необхідно враховувати не тільки інженерно-геологічні умови площадок, вид фундаменту, а також і розташування самих площадок під конкретний об'єкт на місцевості, враховуючи його рельєф.

Запобігти прояву процесу просідання на території м. Носівка можливо, застосувавши наступні інженерні заходи:

- необхідне попереднє замочування та тяжке трамбування лесовидних ґрунтів перед початком будь-якого будівництва;
- обов'язково необхідно провести процедуру вертикального планування та прокладання відкритої мережі дощової каналізації з влаштування ЛОС дощової каналізації.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Без проектних рішень генерального плану щодо стабілізації геологічного середовища на території м. Носівка можливі труднощі при будівництві споруд та будівель: будуть проявлятися просадні процеси на лесових ґрунтах. Окрім того без проведення процедури вертикального планування та будівництва мереж дощової каналізації можливий ризик збільшення підтоплених територій.

Поводження з відходами.

В межах території Носівської міської ради наявні діючі місця видалення відходів (далі – МВВ), які занесені до обласного реєстру місць видалення відходів:

- «Накопичувачі грязі полів фільтрації ТОВ «Носівський цукровий завод», яке внесене до обласного реєстру МВВ за №338 від 21.12.2011р. Площа об'єкта – 2,22 га, обсяг видалених відходів на момент реєстрації паспорту МВВ – 22200,0т. Об'єкт віднесено до категорії «В» екологічної безпеки (об'єкти постійного контролю, обов'язковість заходів щодо захисту, моніторингу і локалізації забруднень).
- «Полігон твердих побутових відходів м. Носівка», яке внесене до обласного реєстру МВВ за №348 від 27.02.2012р. Площа об'єкта – 3,93 га, обсяг видалених відходів на момент реєстрації паспорту МВВ – 65000,0 т. Полігон ТПВ віднесено до категорії «В» екологічної безпеки (об'єкти постійного контролю, обов'язковість заходів щодо захисту, моніторингу і локалізації забруднень).

На території Носівської міської ради відсутні безгосподарські свердловини, проте за інформацією інвентаризації 2019 року, в 0,5 км від м. Носівка наявні 7,0 т безгосподарських хімічних засобів захисту рослин. Пестициди зберігаються в металевих ємностях, стан місця накопичення та тари незадовільний.

В Носівському районі у 2017 році було 11 полігонів та звалищ твердих побутових відходів, які внесені до обласного реєстру місць видалення відходів. Площа, зайнята полігонами та звалищами складає 11,52 га.

Утворення відходів у Носівському районі, т

Роки	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район						
Носівський	2114,7	9016,6	3335,2	4433,7	3752,0	3447,0

Утворення відходів у розрахунку на одну особу у Носівському районі, т

Роки	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Адмін. район						
Носівський	66,7	295,9	111,1	149,7	128,2	119,4

Утворення відходів у Носівському районі у 2017 році, т

Роки Адмін. район	Усього	I класу небезпеки	II класу небезпеки	III класу небезпеки	IV класу небезпеки
Носівський	3447,0	1,1	0,5	0,9	3444,5

Утилізовано відходів у Носівському районі, т

Роки Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	0,2	0,1	2,3	0,6	-	-

Видалення відходів у спеціально відведені місця або об'єкти у Носівському районі, т

Роки Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	-	3413,0	4422,8	4176,3	5210,6	5131,9

*Накопичення відходів протягом експлуатації в місцях видалення відходів у
Носівському районі, т*

Роки Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	11,6	6265,1	10684,2	14849,5	20018,5	25234,8

*Накопичення відходів протягом експлуатації в місцях видалення відходів на одну
особу у Носівському районі, кг*

Роки Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	0,4	205,6	355,8	501,2	684,1	873,8

*Накопичення відходів протягом експлуатації в місцях видалення відходів у розрахунку
на км² у Носівському районі, т*

Роки Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	0,0	5,4	9,3	12,9	17,4	21,9

В Чернігівській області функціонує «Програма поводження з твердими побутовими відходами на 2013-2020 роки», у якій враховані вимоги Закону України «Про відходи». Загальні завдання програми визначаються реалізацією п'яти стратегічних напрямків:

- технічним розвитком сфери поводження з твердими побутовими відходами;
- будівництвом об'єктів приймання, переробки та утилізації твердих побутових відходів;
- розширенням простору використання твердих побутових відходів як вторинної сировини;

- ефективним захороненням твердих побутових відходів на полігонах;
- іншими заходами у сфері поводження з твердими побутовими відходами.

Для реалізації зазначених завдань передбачається здійснити такі основні заходи у м. Носівка:

- придбати сміттевози і контейнери для твердих побутових відходів та їх роздільного збирання;
- побудувати сміттесортувальну станцію;
- створити приймальні пункти вторинної сировини;
- побудувати та реконструювати полігони твердих побутових відходів;
- здійснити рекультивацію твердих побутових відходів;
- розробити схему санітарної очистки м. Носівка;
- затвердити схеми та графіки вивозу сміття по всіх районах м. Носівка;
- ліквідувати стихійні сміттєзвалища;
- здійснити паспортизацію сміттєзвалищ;
- провести інформаційну кампанію щодо поводження з твердими побутовими відходами.

Виконання програми надасть змогу в межах м. Носівка:

1. Зменшити шкідливий вплив побутових відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.
2. Зменшити забруднення міста від побутових відходів.
3. Зменшити обсяги захоронення побутових відходів.
4. Забезпечити виготовлення додаткової товарної продукції за рахунок відбору ресурсоцінних компонентів побутових відходів.
5. Впровадити нові технології в сфері поводження з твердими побутовими відходами.
6. Поліпшити якість обслуговування міста у сфері поводження з побутовими відходами.
7. Перетворити сферу поводження з твердими побутовими відходами на рентабельну галузь.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Накопичення обсягів відходів на звалищах без належного їх утримання у місцях видалення відходів, відсутність дієвої системи вилучення вторинних вторинних ресурсів та сучасного підприємства з переробки ТПВ, утворення стихійних смітників створює ризики негативного впливу на здоров'я населення. Розвиток системи

поводження з відходами є одним з пріоритетних завдань органів у сфері охорони навколишнього природного середовища. В згаданій сфері розроблені програми державного та місцевого рівня, очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів у сфері поводження з відходами на місцевому рівні.

Рослинний та тваринний світ, екологічна мережа.

За геоботанічним районуванням територія м. Носівка відноситься до лісостепової зони, Української лісостепової підпровінції, Лівобережно-Придніпровського округу липово-дубових, грабово-дубових, соснових (на терасах) лісів, луків, галофітної та болотної рослинності.

Природна степова рослинність представлена лучними степами та остепненими луками (домінанти *Festuca valesiaca*, *Poa angustifolia*, *Carex humilis*, *Brachypodium pinnatum*, *Sesleria heufleriana*) та агрофітоценозами на їх місці. Однак є вкраплення дубових, (*Quercus robur*) кленово-дубових, (*Acereto-Quercetea*) липово-дубових (*Tilieta-Quercetea*) лісів волосистоосокових, зірочникових, маренкових та яглицевих, а також лучна рослинність в межах заплави р. Носівочка: справжні, болотисті та торф'янисті луки (домінанти *Festuca pratensis*, *F. rubra*, *Alopecurus pratensis*, *Deschampsia caespitosa*) в комплексі з евтрофними болотами (*Glyceria aquatica*, *Carex gracilis*). Однак, антропогенний фактор змінив природний розвиток лісостепу. Майже вся територія межирич (крім долинних та балкових схилів) розорана та представлена агроценозами із системою полезахисних лісосмуг. Типова рослинність залишилася тільки на схилах балок, у лісових масивах та у заплаві річок, де ґрунти малопродатні під рілля.

За останні роки, у зв'язку зі зміною кліматичних умов, погіршується резистентність рослин та знижується біологічна стійкість лісових екосистем. Дія екстримальних чинників призводить до зниження та припинення ростових процесів, ослаблення та зниження та припинення ростових процесів, ослаблення та відмирання дерев – основних едифікаторів лісового фітоценозу.

Серед рідкісних типів рослин в районі м. Носівка маточник болотний, глечики жовті, латаття сніжно-біле, латаття біле. Лісів на території м. Носівка немає.

В районі м. Носівка найбільш поширеними чужорідними видами на сьогодні є 3 види. Це амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.), повитиця польова (*Cuscuta campestris* Junk.) та борщівник Сосновського (*Heracleum sosnovskyi* Manden). Поширення частини з них вийшло з-під контролю та нині має характер експансії, причому сучасний період характеризується їх активним укоріненням не тільки у поширених та антропогенних ектопах, але й у природних, особливо болотних і заплавах. Найвідоміша – амброзія полинолиста, (*Ambrosia artemisiifolia* L.) що спричиняє осінню січну лихоманку та астматичні загострення.

Чернігівською обласною державною адміністрацією прийнято розпорядження № 651 від 08.12.2017 року щодо запровадження карантинного режиму по амброзії полинолистій на площі 1390,775 га. Фітосанітарні заходи включають: інспектування об'єктів регулювання; проведення нагляду; контроль за проведенням локалізації та

ліквідації карантинних організмів особами; заборона вивезення з карантинної зони заражених карантинними організмами об'єктів регулювання. Під час геоботанічних досліджень науковцями відмічаються найбільш поширені території амброзії полинолистий – узлісся масивів, які контактують з с/г ділянками, узбіччя доріг. Методи контролю складаються із застосуванням агротехнічних, хімічних заходів, заходів фітоценотичного контролю (створення штучних фітоценозів із багаторічних трав) та найпростіший економічно та екологічно вигідний – проведення запобіжних заходів.

Серед заходів, що позитивно впливає на стан рослинності м. Носівка, сприяють програми зі збільшення озеленення території міста шляхом насадження дерев, кущів, квітів, створення газонів.

Важливим для забезпечення охорони та використання зелених насаджень населених пунктів є їх інвентаризація, метою якої є одержання достовірних комплексних даних про кількість і стан зелених насаджень; ведення моніторингу стану і кількості зелених насаджень, розроблення програм, заходів з розвитку зелених зон населених пунктів України.

При збереженні рослинного світу м. Носівка необхідно керуватися вимогами статті 5 Закону України «Про рослинний світ», що включають:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обгрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни (миша хатня, миша польова, миша лісова звичайна, миша курганцева, полівка звичайна, полівка східноєвропейська), ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. Серед лісових тварин найпоширенішими є козуля, лось, олень, кабан, бобр, білка, ондатра, заєць-русак, лисиця, єнотоподібний собака, вовк. Своєю різноманітністю виділяються хижаки родини кунячих: борсук, норка, куниця, ласка, видра, тхір. Представниками комахоїдних ссавців є їжак, кріт, бурозубка. Багаторукокрилих ссавців – кажанів, включаючи вухань, велику та малу вечірницю. До плазунів відносять ящірки, змії, черепахи, тритони, жаби.

До Червоної книги України в межах Носівського району включені такі види тварин: видра річкова, норка європейська, рись, горностай; птахи: лелека чорний, лунь польовий, лунь степовий, зміїд, орел-карлик, підолик малий, орлан-білохвіст, журавель сірий, поручайник; риби: стерлядь, марена дніпровська, ялець звичайний, карась звичайний, йорж носар, мінога українська.

За інформацією Головного управління ветеринарної медицини в Чернігівській області на території Носівського району реєструвались захворювання диких тварин на сказ та лептоспіроз.

Відповідно до статті 9 під час проведення заходів щодо охорони, раціонального використання і відтворення тваринного світу, а також під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- дотримання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;
- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заподіяння шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;
- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Для охорони фауни м. Носівка необхідно бережливе ставлення до тваринного світу, збільшення площі зелених насаджень, що забезпечить збільшення популяції птахів. В той же час необхідно боротися зі шкідниками рослинних культур, попереджувати розповсюдження шкідливих комах, кліщів та мікроорганізмів для здоров'я людей та тварин.

Згідно регіональної схеми екомережі Чернігівської області, затвердженої рішенням Чернігівської обласної ради від 23.02.2017 р. № 18-8/VII з півночі на південь проходить через м. Носівку сполучна територія регіонального значення «Носівсько-Супійська», діяльність на якій здійснюється відповідно Закону України «Про екологічну мережу України».

Формування, збереження та раціональне, невиснажливе використання екологічної мережі регулюється Законами України «Про екологічну мережу України».

Відповідно до пункту 4 статті 15 Закону України «Про екологічну мережу» регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі мають здійснюватися відповідно до таких основних принципів:

- забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі;
- збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі;
- зупинення втрат природних та напівприродних територій (зайнятих рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності), розширення площі території екомережі;
- забезпечення державної підтримки, стимулювання суб'єктів господарювання при створенні на їх землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших територій, що підлягають особливій охороні, розвитку екомережі;
- забезпечення участі громадян та їх об'єднань у розробленні пропозицій і прийнятті рішень щодо формування, збереження та використання екомережі;
- забезпечення поєднання національної екомережі з екомережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екомережі, всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері;
- удосконалення складу земель України шляхом забезпечення науково-обґрунтованого співвідношення між різними категоріями земель;
- системне врахування екологічних, соціальних та економічних інтересів суспільства.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Якщо не будуть затверджені рішення генплану, біорізноманіття території міста Носівка скоріш за все залишиться на сталому рівні або буде продовжуватися спад чисельності різних видів флори та фауни через відсутність заходів по покращенню загального стану наколишнього природного середовища в районі м. Носівка.

Стан здоров'я населення.

Показники народжуваності, смертності та захворюваності населення Носівського району за 2016-2018 роки

Показники захворюваності	2016		2017		2018	
	Носівський район	Область	Носівський район	Область	Носівський район	Область
Народжуваність	8,4	8,2	5,5	7,4	4,9	6,8

Показники захворюваності	2016		2017		2018	
	Носівський район	Область	Носівський район	Область	Носівський район	Область
(на 1 тис. населення)						
Смертність (на 1 тис. населення)	23,1	17,9	21,7	17,8	25,5	18,2
Захворюваність (на 100 тис. населення)	65245,4	72223,2	68433,6	72092,9	67452,3	65866,7
У тому числі:						
Хвороби органів дихання (на 100 тис. населення)	36913,8	36886,4	37108,6	35624,6	36880,2	33363,6
Травми, отруєння (на 100 тис. населення)	3977,8	5381,6	4959,3	5634,3	5087,8	5423,0
Хвороби системи кровообігу (на 100 тис. населення)	5180,0	3940,8	4559,2	3986,2	3335,9	3577,6
Хвороби органів травлення	1886,7	2141,1	1983,0	2001,4	2622,6	1623,0
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби (на 100 тис. населення)	575,6	2075,2	844,9	2154,8	1381,2	1965,3

Захворюваність населення Носівського району

Захворюваність населення Носівського району	Показник на 100 000 населення
Хвороби систем кровообігу	62 120,3
Хвороби органів дихання	43 124,9
Хвороби органів травлення	31 456,5
Хвороби кістково-м'язової системи	11 549,9
Хвороби ока	10 520,1
Хвороби сечостатевої системи	9 379,1
Хвороби ендокринної системи	8 149,4
Хвороби нервової системи	7 667,8
Травми, отруєння	7 378,9
Розлади психіки та поведінки	4 926,6
Новоутворення	4 526,6
Хвороби вуха	4 489,6
Хвороби шкіри	2 711,5
Інфекційні хвороби	2 541,1
Хвороби крові	2 422,6
Вроджені аномалії	1 592,8
Інші	637,1

Причини смертності Носівського району

Причини смертності по Носівському району	Показник на 100 000 населення
Хвороби серцево-судинної системи	1 561,5
Онкопатологія	240,2
Травми, отруєння	173,5
Хвороби органів травлення	53,4
Психічні розлади	53,4
Хвороби нервової системи	26,7
Хвороби органів дихання	26,7
Інфекційні хвороби	6,7
Хвороби крові	6,7
Хвороби ендокринної системи	6,7
Хвороби кістково-м'язової системи	6,7
Вроджені вади	6,7
Невідома причина смерті	6,7

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

До чинників, що впливають на стан здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території міста для проживання населення та забезпечення установами громадського обслуговування, в тому числі закладами охорони здоров'я відповідно державних будівельних норм.

Забезпечення санітарно-гігієнічних умов населеного пункту реалізується шляхом повного охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення, дошової каналізації, санітарного очищення території: забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із сельбишною та ландшафтно-рекреаційною зонами як на існуючих так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг. Зокрема впливовим фактором для здоров'я жителів міста Носівка є якість питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що не відповідає санітарним нормам. Вирішення цього питання потребує першочергового охоплення відповідних ділянок системою централізованого водопостачання. Організація системи громадського обслуговування забезпечує комплексність забудови за рахунок доведення до нормативних показників забезпеченості населення об'єктами соціально-гарантованого рівня обслуговування як в районах існуючої забудови, так і в районах перспективного будівництва. Реалізація цих завдань передбачає насамперед виконання комплексу рішень щодо містобудівного розвитку, а також інженерно-технологічних заходів, що визначаються відповідними розрахунками.

Якщо проект генерального плану не буде впроваджений неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури та закладами громадського обслуговування, в т.ч. закладами охорони здоров'я, соціального захисту,

відпочинку та туризму, дошкільних установ, об'єктів культури, існуючі показники здоров'я населення більш ймовірно залишатимуться без змін.

Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

Ділянки міста з особливими інженерно-геологічними умовами.

Територія м. Носівки відноситься до інженерно-геологічної підобласті Дніпровсько-Деснянської акумулятивної алювіальної рівнини. Складена алювіальним піщаним комплексом потужністю до 20 м, що залягає на піщано-глинистих відкладах палеогену та неогену. Грунтові води залягають у піщаному алювії на глибинах 0-10 м, мають гідрокарбонатно-кальцієво-магнієвий склад, мінералізацію до 0,5 г/л, неагресивні.

Першою групою комплексів гірських порід, що залягають від поверхні є галечники, піски різнозернисті, супіски, суглинки, перекриті лесовими породами, які схильні до просідань при замочуванні та при навантаженні. Значення відносної просадочності для суглинків складають 0,02 до 0,08.

Місто Носівка відноситься до територій зі слабким ступенем ураженості території екзогенними геологічними процесами (ЕГП). Відповідно до однойменної карти України серед можливого розвитку екзогенних геологічних процесів можливі ерозія площина та ерозія яружна.

Вся територія м. Носівки, окрім заплави р. Носівочка відноситься до умовно невідтоплювальних з заляганням першого рівня підземних водоносних горизонтів на рівні 3-5 м від денної поверхні. Заплави р. Носівочка відноситься до відтоплювальних територій, через природні причини, окрім того вона періодично затоплюється паводковими водами. Рівні залягання ґрунтових вод в межах заплави р. Носівочка складають від 0 до 2 м від денної поверхні. За складністю інженерно-геологічних умов територія м. Носівка відноситься до простих.

Запобігти прояву вище означених процесів на території м. Носівка можливо, застосувавши наступні інженерні заходи:

- необхідне попереднє замочування та тяжке трамбування лесовидних ґрунтів перед початком будь-якого будівництва;
- обов'язково необхідно провести процедуру вертикального планування та прокладання відкритої та закритої мереж дощової каналізації з влаштування ЛОС, недопущення вільного стікання води по незахищених середніх схилах (необхідне застосування водовідвідних лотків, влаштування дренажу);
- необхідний проект землеустрою прибережної захисної смуги р. Носівочка та охорона заплави цієї річки від будь-яких видів будівництва окрім, гідротехнічного.

Ділянки, що потенційно зазнають впливу внаслідок проектних рішень генерального плану.

Генеральний план передбачає зміну функціонального використання низки територій ділянок перспективного містобудівного розвитку, що може вплинути на стан навколишнього середовища території/ділянок перспективного містобудівного розвитку, що може вплинути на стан навколишнього середовища території, умови життєдіяльності населення. В процесі стратегічної екологічної оцінки розглянуті принципи проектні рішення територіального розвитку населеного пункту, які на думку експертів потребують їх потенційного впливу на головні складові навколишнього природного середовища та умови життєдіяльності населення.

1) Розширення житлової забудови.

Генеральним планом запропоновано 9 основних ділянок перспективного садибного житлового будівництва. Також проектом пропонується вибіркова забудова садибного типу на вільних територіях в існуючих кварталах житлової забудови.

Освоєння I проектної ділянки садибної житлової забудови, в частині де ділянка потрапляє в існуючу санітарно-захисну зону від існуючого кладовища, можливе лише після зменшення санітарно-захисної зони у відповідності до законодавства України та підземного прокладання лінії електропередачі.

Освоєння III проектної ділянки садибної житлової забудови, в частині де ділянка потрапляє в існуючу санітарно-захисну зону від об'єктів забруднення, можливе лише після зменшення санітарно-захисної зони від кладовища у відповідності до законодавства України та підземного прокладання лінії електропередачі.

Освоєння V проектної ділянки садибної житлової забудови, в частині де ділянка потрапляє в існуючу санітарно-захисну зону від об'єктів забруднення, можливе лише після зменшення санітарно-захисної зони від кладовища у відповідності до законодавства України

Освоєння IX проектної ділянки садибної житлової забудови, в частині де ділянка потрапляє в існуючу санітарно-захисну зону від об'єктів забруднення, можливе лише після зменшення санітарно-захисної зони від кладовища у відповідності до законодавства України

2) Розширення виробничої-складської зони. Розширення та реконструкція виробничої зони буде відбуватися у західній частині населеного пункту. Пропонується розвиток тих видів промисловості, які будуть відповідати V класу шкідливості з найменшою санітарно-захисною зоною радіусом у 50 м або такі підприємства, які будуть використовувати передові виробничі технології або потужні фільтраційні системи таким чином, щоб санітарно-захисна зона підприємств не виходила за межі їх огорожі.

3) Розширення системи громадських центрів. Генеральним планом пропонується формування нового громадського центру у східній частині населеного пункту для обслуговування як нових житлових кварталів так і існуючих мешканців. У нових підцентрах пропонується розмістити наступні громадські об'єкти: дошкільний навчальний заклад, центр молодіжного розвитку, (клуб творчості і дозвілля, позашкільні установи) заклади громадського харчування, тощо.

4) Розширення інженерної інфраструктури планується у західній частині населеного пункту: планується розміщення сміттесортувальної станції з санітарно-захисною зоною радіусом у 100 м та каналізаційні споруди біологічної очистки з термомеханічною обробкою осадів в закритих приміщеннях при розрахунковій продуктивності від 0,2 до 5 тис. м³/добу з санітарно-захисною зоною радіусом в 150 метрів.

5) Розширення логістичних та складських центрів у південно-східній частині м. Носівка вздовж залізничної лінії «Київ-Ніжин» зі зберігання побутових товарів або інших товарів, які не чинять шкідливого впливу на компоненти природного середовища та не потребують улаштування санітарно-захисної зони.

Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

В рамках даної роботи були визначені ключові екологічні цілі та завдання в сфері охорони довкілля, їх відповідність цілям генерального плану та визначені можливості їх врахування при розробленні проектних рішень генерального плану м. Носівка. На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень, прийнятих у проекті генерального плану були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

У таблиці нижче наведені ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з Генеральним планом, яким була приділена особлива увага під час оцінки проектних рішень, що відображено у розділі 6.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами	Територіальні автодороги Т-25-13 "Козелець-Козари_Носівка", Т-25-25 "М02-Носівка", Т-25-26 "Ніжин-Бобровиця-Н.Басань", залізнична лінія "Київ-Ніжин", ділянки виробничого призначення, проектні виробничі території	Розвиток вулично-дорожньої мережі міста, впровадження установок з використанням природних джерел енергії, встановлення санітарно-захисних зон, перехід на альтернативні види палива, ремонт автодоріг, поліпшення стану їх покриття, застосування технологій утилізації та ліквідації залишків нафтопродуктів та інших відходів.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
Стан водного басейну та підземних вод	Скид стічних вод, що формується на промислових підприємствах у ґрунтові води, зниження рельєфу. Недотримання режиму обмеженого господарювання у межах прибережної захисної смуги від р. Носівочка, забудова заплави цієї малої річки. Відсутність дощової каналізації та очисних споруд для неї. Забруднення підземних вод через часткову відсутність централізованої каналізаційної системи в межах садибної забудови, наявність вигрібних ям.	Промислова, сільбищна територія, території вздовж меліоративних каналів.	Встановлення прибережної захисної смуги, меж заплави р. Носівочки та обмежень господарської діяльності на даних територіях. Будівництво мереж централізованого водопостачання та каналізації зі 100% охопленням житлової забудови. Впровадження контролю скидів виробничих стічних вод за показниками якості у каналізаційну мережу. Будівництво мереж дощової каналізації. Виявлення та ліквідація джерел хімічного забруднення підземних вод.
Ґрунти та земельні ресурси	Водна ерозія, причинами якої є велика розораність сільськогосподарських угідь, насиченість сівозмін просапними культурами, невиконання протиерозійних заходів. Забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами, наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив.	Городи, поля, виробничі потужності, аграрних компаній.	Організація робіт з підвищення родючості ґрунтів шляхом меліоративних заходів. Встановлення меж населених пунктів. Проведення інвентаризації земель. Проведення детоксикації ґрунтів шляхом очисних заходів. Розмежування земель державної та комунальної власності. Нормативно-грошова оцінка землі.
Стан геологічного середовища	Природна просадка лесових суглинків.	Вся територія населеного пункту.	Попереднє замочування лесовидних суглинків. Обов'язково необхідно провести процедуру вертикального планування та прокладання відкритої мережі дощової каналізації з влаштування ЛОС дощової каналізації.
Поводження з відходами	Відсутність ефективних методів повторної переробки сміття. Відсутність системи сортування сміття. Низька екологічна культура населення. Продовження екологічно небезпечної практики вивезення сміття на полігони ТПВ.	Вся територія населеного пункту	Запровадження системи роздільного сортування сміття. Будівництво сміттесортувальної станції на західній околиці міста. Запропоновано технології переробки сміття і повторного використання матеріалів замість їх складування на території ТПВ. Екологічне виховання молодого покоління та екологічна просвіта серед місцевого населення.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
Фізичні фактори впливу	Наявність шумового, електромагнітного забруднення	Територія вздовж ЛЕП, трансформаторних підстанцій, вздовж автодоріг Т-25-13 "Козелець-Козари-Носівка", Т-25-25 "М02-Носівка", Т-25-26 "Ніжин-Бобровиця-Н.Басань", залізнична лінія "Київ-Ніжин".	Заміна повітряних ліній ПЛ-10-35 кВ на кабельні. Необхідно проводити реконструкцію та розширення електричних мереж 10 кВ та 35 кВ, заміну зношеного обладнання, впроваджувати енергозберігаюче обладнання та технології. Влаштування шумозахисних екранів вздовж усіх територіальних автодоріг, де необхідний захист населення від шуму. Пропонується застосування транспортних засобів із мінімальним рівнем шуму, проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, створення придорожніх захисних зелених насаджень.
Рослинний та тваринний світ	Зменшення біорізноманіття через активну антропогенну діяльність. Недбале ставлення населення до довкілля, ведення необґрунтованої господарської діяльності. Разом з цим існує проблема існування рослин, що викликають алергічні реакції та шкідливих комах, кліщів, мікроорганізмів, що провокують захворювання людей та тварин.	Вся територія населеного пункту	Збільшення чисельності зелених насаджень на території населеного пункту та охорона існуючих видів рослинності. Бережливе ставлення до тваринного світу. Збільшення площі зелених насаджень, що забезпечить збільшення популяції птахів. Необхідно боротися зі шкідниками рослинних культур, попереджувати розповсюдження шкідливих комах, кліщів та мікроорганізмів для здоров'я людей та тварин.
Здоров'я населення	Усі вище описані ризики є чинниками, що послаблюють здоров'я людини.	Вся територія населеного пункту	Необхідне здійснення усіх вище описаних заходів, передбачених генеральним планом м. Носівка.

Як зазначено у таблиці, декілька екологічних ризиків мають комплексний вплив як на складові навколишнього середовища, так і на здоров'я населення.

Серед екологічних проблем, що чинять негативний вплив на здоров'я населення варто виділити:

1) Забруднення атмосфери: провокує захворювання органів дихання, кровотворення, алергічні реакції, онкологічні захворювання, нервово-психічні розлади, зменшення очікуваної тривалості та якості життя.

2) Забруднення поверхневих та підземних вод: погіршення анафелогенної ситуації у місті, збільшення кількості хвороб органів кровотворення, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної, нервової, ендокринної систем, зниження імунітету, зменшення очікуваної тривалості та якості життя.

3) Забруднення ґрунтів: провокує потрапляння токсичних речовин в організм людини через продукцію городництва та садівництва. Забруднені ґрунти є ідеальним

субстратом для появи шкідливих мікроорганізмів, гельмінтів, що сприяє більшому захворюваності людей та тварин;

4) Деградація геологічного середовища: сприяє погіршенню анафелогенної обстановки, умов проживання населення, санітарного стану житлових приміщень, що у підсумку провокує захворювання органів дихання, застуди, ГРВІ та зниження імунітету;

5) Проблема накопичення відходів: відходи є небезпечною основою для розмноження хвороботворних мікроорганізмів, вони забруднюють усі компоненти навколишнього природного середовища. Таким чином, накопичення відходів має загальну шкідливу дію на організм людини, що у підсумку може призвести до розладу будь-якої системи організму людини;

6) Наявність шумового, електромагнітного забруднення: спричиняє нервові розлади, підвищує втомлюваність, знижує імунітет, може бути причиною порушення сну.

7) Деградація біорізноманіття: зменшення кількості зелених рослин сприяє збільшення забруднення атмосфери, пригнічує психоемоційний стан людини, може провокувати кількість збільшення хвороб органів дихання. В той же час інвазійні рослини активізують алергічні реакції в організмі людини, збільшення кількості кліщів, гільмінтів провокує серйозні неврологічні хвороби та захворювання шлунково-кишкового тракту.

Для усунення усіх вище означених проблем необхідно виконати усі рішення, що передбачені проектним планом м. Носівка.

Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи втручання таких зобов'язань під час підготовки документу державного планування.

Цей розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні, і визначає ступінь їх врахування і впровадження через низку проектних рішень містобудівної документації. Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики визначає загальні орієнтири, на основі яких оцінюють цілі та заходи генерального плану.

Оцінка відповідності Генерального плану цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм.

Проект генерального плану м. Носівка в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному та регіональному рівнях, враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Прикладні рішення з питань охорони атмосферного забруднення є, в своїй більшості, аналогічними до рішень «Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки», що передбачає створення екологічно безпечних та комфортних умов для життя населення Чернігівської області шляхом зменшення антропогенного навантаження й відновлення довкілля за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва, зменшення викидів парникових газів та підвищення рівня екологічної культури і свідомості суспільства. Така задача досягається за рахунок рішень по розширенню зелених насаджень на території населеного пункту, пропозицій по застосуванню фільтрів, замкнених циклів, енергозберігаючого обладнання на промислових та комунальних підприємствах м. Носівка, проведення ремонту автодоріг, заохочення державою переходу транспортом на альтернативні види палива, дотримання меж та санітарно-гігієнічних умов всіх видів підприємств, об'єктів та закладів, що в процесі свого функціонування можуть забруднювати атмосферне повітря шкідливими викидами.

Прикладні рішення з питань охорони водних об'єктів, підземних вод, організації водопостачання та водовідведення є, в своїй більшості, аналогічними до рішень загальнодержавної цільової програми «Питна вода України на 2011-2020 роки» та до рішень «Регіональної цільової програми розвитку водного господарства Чернігівської області на період до 2021 року», що передбачають забезпечення населення питною водою нормативної якості в межах науково-обґрунтованих нормативів питного водопостачання, реформування та розвиток водопровідно-каналізаційної мережі, підвищення ефективності та надійності її функціонування, поліпшення на цій основі стану здоров'я населення та оздоровлення соціально-екологічної ситуації, відновлення, охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання. Вказані задачі досягаються за рахунок встановлення прибережних захисних смуг та меж заплав малих річок, обмежень господарської діяльності на даних територіях, будівництво мереж централізованого водопостачання та каналізації зі 100% охопленням житлової забудови. впровадження контролю скидів виробничих стічних вод за показниками якості у каналізаційну мережу, будівництво мереж дощової каналізації, виявлення та ліквідація джерел хімічного забруднення підземних вод, застосування очисних фільтрів, замкнених циклів, очисних споруд на об'єктах та підприємствах, що чинять негативний вплив на екологічний стан підземних та поверхневих вод м. Носівка. Дотримання меж та санітарно-гігієнічного режиму санітарно-захисних зон – ще один важливий захід по збереженню чистоти поверхневих та підземних вод.

Прикладні рішення по охороні ґрунтів та земельних ресурсів є, в своїй більшості, аналогічними до рішень «Програми використання та охорони земель Чернігівської області на 2011-2020 роки», що передбачає збалансоване забезпечення потреб населення і галузей економіки у земельних ресурсах, раціональне використання та охорону земель, захист їх від виснаження, деградації, забруднення, підвищення врожайів екологічно чистої продукції та забезпечення продовольчої безпеки держави, збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, створення екологічно безпечних умов для проживання населення і провадження господарської діяльності, стабілізація та нарощування обсягів виробництва в рослинництві,

підвищення родючості ґрунтів, (регулювання водного режиму, гіпсування ґрунтів) забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Прикладні рішення з питань охорони геологічного середовища, в своїй більшості, аналогічними до рішень «Цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту у Чернігівській області на 2016-2020 роки», що передбачає захист населення й територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в мирний час і в особливий період, захист від небезпечних геологічних процесів, запобігання виникненню можливих надзвичайних ситуацій і мінімізація їх наслідків. Це досягається за рахунок попереднього замочування лесовидних суглинків, здійснення гідрологічного моніторингу, проведення процедури вертикального планування та прокладання мереж дощової каналізації з влаштування ЛОС перед випуском дощової води у водні об'єкти, використанням протиерозійних гідротехнічних заходів.

Прикладні рішення з питань поводження з відходами, в своїй більшості, аналогічними до рішень «Програми поводження з твердими побутовими відходами Чернігівської області на 2013-2020 роки». Дана програма, як і рішення генерального плану м. Носівка передбачають запровадження системи роздільного сортування сміття, пропонують новітні технології переробки сміття і повторного використання матеріалів замість їх складування на території ТПВ, зменшення кількості обігу особливо небезпечних відходів, будівництво сміттесортувальної станції на західній околиці м. Носівка.

Прикладні рішення з питань рослинного та тваринного світу, біорізноманіття в своїй більшості, аналогічними до рішень «Програми розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018-2020 роки», Закону України «Про рослинний світ», Закону України «Про захист рослин», Закону України «Про мисливське господарство та полювання», Закону України «Про тваринний світ», Закону України «Про Червону книгу України». Вказані програми, як і рішення генерального плану, передбачають збільшення чисельності зелених насаджень на території населеного пункту та охорона існуючих видів рослинності, бережливе ставлення до тваринного світу. Збільшення площі зелених насаджень, що забезпечить збільшення популяції птахів. В той же час окреслі заходи по боротьбі зі шкідниками рослинних культур, попередження розповсюдження шкідливих комах, кліщів та мікроорганізмів для здоров'я людей та тварин.

Прикладні рішення з питань охорони здоров'я населення аналогічні до рішень обласної програми «Забезпечення населення Чернігівської області спеціалізованою медичною допомогою на 2016-2020 роки», що ставить перед собою задачі збільшення кількості установ по охороні здоров'я. Спільною основою вказаної програми та рішень генерального плану м. Носівка є проведення усіх вище зазначених прикладних екологічних рішень, що у кінцевому випадку призведе до зменшення захворювання населення, довголіття та поліпшення якості життя.

Оцінка відповідності Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному рівні та шляхи їх врахування.

Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями у сфері охорони навколишнього природного середовища для вирішення актуальних питань сьогодення, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства для розв'язання глобальних екологічних проблем.

Основні напрями співробітництва з міжнародними організаціями, членом яких є Україна, наступні: охорона біологічного різноманіття, охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер; зміна клімату, охорона озонового шару, охорона атмосферного повітря, поводження з відходами, оцінка впливу на довкілля.

Основними аспектами містобудівної документації, що потребують оцінки є рішення щодо функціонального використання території з урахуванням принципів охорони біологічного та ландшафтного різноманіття, що визначені низкою міжнародних зобов'язань. Міжнародні обов'язки Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, які стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992 р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-евразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення — Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з

2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Станом на 01.01.2016 мережа займала близько 8 % території України і в основному складається з існуючих територій природно-заповідного фонду. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території, що розглядається проектом документу державного планування, території природно-заповідного фонду, що внесені до Смарагдової мережі України відсутні.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угідь міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території, що розглядається проектом документу державного планування, вищезазначені угіддя відсутні.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по інших напрямках співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонного шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проекту документу державного планування, що є містобудівною документацією місцевого рівня. Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проектуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних дружніх до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань у даній сфері.

Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.

У цьому розділі наведений короткий огляд оцінки ризиків та потенційних впливів на навколишнє середовище. Окремі складові містобудівної документації були проаналізовані з метою виявлення потенційно значних впливів на навколишнє середовище, що мають відношення до реалізації рішень проекту генерального плану. Рішення з просторового планування території, що представлені проектом генерального плану, були оцінені групами, що представляють зони певного функціонального використання, такі, як: промислово-складська забудова, території садибної та громадської забудови, території інженерної інфраструктури, території логістичних центрів та інші.

Виявленні ключові впливи, пов'язані з конкретними запланованими рішеннями містобудівної документації, висвітлені у підрозділі 6.1.

На наступному етапі була проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів шляхом аналізу комбінованого впливу реалізації різних проектних рішень на окремі компоненти навколишнього середовища, результати якої відображені у підрозділі 6.2.

6.1 Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення.

У цьому розділі представлені результати оцінки проекту документу державного планування (проекту генерального плану) з урахуванням проектних рішень, прийнятих у відповідних розділах вище зазначеної документації. Оцінка враховує екологічні цілі, пов'язані з розвитком на місцевому рівні, з метою забезпечення ефективного та сталого соціально-економічного розвитку міста та поліпшення якості життя населення. Аналіз цілей екологічної політики викладений у розділі 5.

В більшій мірі оцінка зосереджується на потенційних екологічних наслідках пов'язаних із запропонованими змінами функціонального використання територій та основних проектних рішеннях з розвитку житлової забудови населеного пункту та інженерної інфраструктури, передбачених містобудівною документацією. В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації рішень генерального плану як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси.

Результати оцінки представлені у вигляді матриці, що містить оцінку на основі рейтингу потенційних наслідків та супроводжується пояснювальними коментарями (див. таблиці нижче).

На основі оцінки окремих заходів проекту було проведено аналіз потенційних кумулятивних впливів, розглянуті заходи для пом'якшення та запобігання виявлених потенційних негативних наслідків реалізації проектних рішень на міське середовище, природні комплекси, санітарно-гігієнічні умови проживання населення. Огляд потенційних негативних впливів та заходів з їх пом'якшення представлений у таблиці нижче.

Серед ключових наслідків реалізації проекту генерального плану доцільно виділити:

Атмосферне повітря: у зв'язку з житловимбудівництвом на території м. Носівка очікується незначення підвищення рівня забруднення повітря через притік населення, що буде користуватися автомобілями, в той же час якісне покриття доріг, заохочення переходу водіїв на альтернативні види палива будуть поступово зводити дану проблему на нівець. Проектні рішення генерального плану передбачають розвиток промислових територій у західній частині м. Носівка. Реалізація вищезазначених рішень зумовлює вірогідне збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом виконання планувальних та інженерно-конструктивних заходів. Розвиток територій

зелених насаджень спеціального призначення, які розташовуються вздовж зовнішніх автомобільних доріг, в санітарно-захисних та охоронних зонах буде сприяти очищенню повітря м. Носівка.

Водний басейн: запроектовані промислові об'єкти та розширення житлової забудови можуть збільшити об'єм стічних вод у поверхневі та підземні води м. Носівка, однак, в той же час застосування сучасних очисних споруд, 100% охоплення території населеного пункту централізованою побутовою каналізацією, будівництво каналізаційних очисних споруд повного біологічного очищення, будівництво дощової каналізації з локальними очисними спорудами буде зводити до мінімуму усі означені проблеми.

Ґрунти та земельні ресурси: так як генеральним планом м. Носівка планується зміна цільового призначення сільськогосподарських ґрунтів для цілей будівництва. Як компенсаційний варіант пропонуємо освоєння приміських територій для сільського господарства з застосуванням методу змінних сівозмін, спеціальних меліоративних заходів, боротьбою проти площинної та яружної ерозії.

Стан геологічного середовища: так як генеральний план м. Носівка передбачає значне будівельне освоєння території, антропогенне навантаження на геологічне середовище буде зростати. Однак, при проведенні якісних інженерно-геологічних вишукувань та застосуванні захисних заходів, (попереднє замочування лесовидних суглинків, влаштування зливової каналізації, проведення процедури вертикального планування) повна стабілізація та якісний екологічний стан геологічного середовища буде досягнуто.

Поводження з побутовими відходами: запровадження системи роздільного сортування сміття, новітніх технологій переробки сміття і повторного використання матеріалів замість їх складування на території ТПВ, зменшення кількості обігу особливо небезпечних відходів буде чинити позитивний вплив на стан абсолютно всіх компонентів навколишнього природного середовища.

Біорізноманіття: виділення територій зелених насаджень спеціального призначення, які розташовуються вздовж зовнішніх автомобільних доріг та в межах санітарно-захисних зон від підприємств, бережливе ставлення до тваринного світу. Влаштування кормових баз для тварин, збільшення популяції птахів за рахунок збільшення площі зелених насаджень, боротьба зі шкідниками рослинних культур, попередження розповсюдження шкідливих комах, кліщів та мікроорганізмів для здоров'я людей та тварин будуть чинити позитивний вплив на збагачення природних комплексів та збереження біорізноманіття.

Здоров'я населення: збільшення площі зелених насаджень та виконання усіх екологічних рішень, представлених у генеральному плані м. Носівка особливо позитивно вплине на стан здоров'я кожного мешканця населеного пункту.

У таблиці 6.1 наведені основні виявлені впливи.

Шкала оцінки:

-2 – суттєво негативний вплив;

- 1 – помірний негативний вплив;
 0 – очікуваний вплив відсутній;
 +1 – помірний позитивний вплив;
 +2 – суттєво позитивний вплив.

Можливі ефекти від запропонованих рішеннями генерального плану змін цільового використання ділянок.

№ п/п	Функціональне використання/цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля						
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Геологічне середовище	Побутові відходи	Біорізноманіття	Здоров'я людини
Розвиток селітебної зони									
1	Усі 9 запроєктованих ділянок розташовані в межах населеного пункту, розташовані на ґрунтах, що могли б представляти с/г інтерес	Освоєння територій під проектну садибну забудову.	0, -1	0, -1	0, -1	0 -1	0, -1	0, -1	+1
Озеленення території									
2	Розширення мережі зелених насаджень вздовж автомобільних доріг та в межах санітарно-захисних зон підприємств	Організація озеленення територій загального користування, створення спортивної зони, обладнання території, її благоустрій та озеленення, встановлення лав для відпочинку, урн, освітлення. Виділення територій зелених насаджень спеціального призначення вздовж зовнішніх автомобільних доріг, в СЗЗ. озеленення ділянок громадських споруд, учбових закладів, лікувальних установ.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
Розширення промислово-складської та логістичної зони									
3	Виробнича зона запроєктована у західній частині міста, логістичні центри запроєктовані у південно-східній частині.	Освоєння територій під проектну промислову та складську забудову.	-1	-1	-1	0, -1	-1	-1	-1
Будівництво громадського центру									
4	Формування нового громадського центру у східній частині міста для обслуговування як нових житлових кварталів, так і існуючих мешканців.	Розміщення дошкільного навчального закладу, центру молодіжного розвитку, закладів громадського харчування.	0	0	0	0 -1	0, -1	0	0
Розвиток інженерної інфраструктури									
5	Освоєння територій під проектну сміттесортувальну станцію та каналізаційні очисні	Будівництво сміттесортувальної станції та каналізаційних очисних споруд біологічної очистки з	0	+2	+1	0	+2	+1	+1

№ п/п	Функціональне використання/цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля					
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Геологічне середовище	Побутові відходи	Біорізноманіття
	споруди з біологічним циклом очищення.	термомеханічною обробкою осадів в закритих приміщеннях продуктивністю 0,2-5 тис. м³/добу.						

Характеристика впливу основних рішень генерального плану за ділянками містобудівного розвитку на довкілля.

1) Розвиток селітебної зони.

Складові довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0,-1	Ризик забруднення автономними системами опалення в разі використання органічних видів палива та при користуванні автомобілями.
Водний басейн	0,-1	Ризик забруднення підземних вод при користуванні водопроникними вигрібними ямами.
Ґрунти	0,-1	Ризик порушення ґрунтів під час будівництва споруд, вилучення цінних агропромислових груп земель. Необхідні рекультиваційні земельні роботи після завершення будівництва.
Геологічне середовище	0,-1	Після будівництва можлива активізація просідання земної поверхні, попереднє замочування лесів має вирішити цю проблему.
Побутові відходи	0,-1	Можливе збільшення побутових відходів при поганому комунальному обслуговуванні території та низької екологічної свідомості громадян.
Біорізноманіття	0,- 1	При будівництві виникає потреба у розчищенні території від кущів та дерев. Хоча це може бути компенсовано озелененням у постбудівельний період.
Здоров'я людини	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення

2) Озеленення території.

Складові довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	+1	Оздоровлення повітря, значне поглинання вуглецю та продукція кисню
Водний басейн	+1	Благоустрій територій означає систематичний збір сміття, що буде захищати гідрологічні об'єкти від сміття
Ґрунти	+1	Благоустрій територій означає систематичний збір сміття, що буде захищати ґрунти від сміття
Геологічне середовище	+1	Благоустрій територій може включати елементи інженерної підготовки території, організацію захисних споруд, що буде захищати геологічне середовище від небезпечних процесів
Побутові відходи	+1	Благоустрій територій означає систематичний збір сміття, що буде захищати навколишнє середовище від побутових відходів
Біорізноманіття	+1	Інтенсивне озелення території розширює кількісний та видовий склад дерев та приваблює птахів.
Здоров'я людини	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення

3) Розширення промислово-складської та логістичної зони.

Складові довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	Можливий ризик збільшення кількості шкідливих речовин в атмосферному

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		повітрі
Водний басейн	-1	Можливий ризик потрапляння стічних вод у поверхневі та підземні води
Ґрунти	-1	Можливий ризик потрапляння токсикантів промислового походження у ґрунт
Геологічне середовище	0, -1	Після будівництва можлива активізація просідання земної поверхні, попереднє замочування лесів має вирішити цю проблему.
Побутові відходи	-1	Можливий ризик збільшення кількості побутових відходів, які можуть забруднювати довкілля при неналежному вивізненні та утилізації сміття
Біорізноманяття	-1	Викиди забруднюючих речовин пригнічують ріст рослин та сприяє відступу фауни у більш чисті райони населеного пункту
Здоров'я людини	-1	Викиди забруднюючих речовин негативно позначаються на дихальній, нервовій, кровотворній та інших системах організму

4) Формування нового громадського центру у східній частині міста для обслуговування як нових житлових кварталів, так і існуючих мешканців.

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Екологічних ризиків не очікується
Водний басейн	0	Екологічних ризиків не очікується
Ґрунти	0	Екологічних ризиків не очікується
Геологічне середовище	0,-1	Після будівництва можлива активізація просідання земної поверхні, попереднє замочування лесів має вирішити цю проблему.
Побутові відходи	0,-1	Можливий ризик збільшення кількості побутових відходів, які можуть забруднювати довкілля при неналежному вивізненні та утилізації сміття
Біорізноманяття	0	Екологічних ризиків не очікується
Здоров'я людини	0	Екологічних ризиків не очікується

5) Освоєння території під проектну сміттесортувальну станцію та каналізаційні очисні споруди з біологічним циклом очищення.

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	Екологічних ризиків не очікується
Водний басейн	+2	Ліквідація токсичних виток зі сміттєзвалищ у поверхневі та підземні води
Ґрунти	+1	Зменшення площі сміттєзвалищ буде сприяти очищенню ґрунтів від токсичних відходів
Геологічне середовище	0	Екологічних ризиків не очікується
Побутові відходи	+2	Зменшення кількості побутових відходів, економічна рентабельність від переробки сміття
Біорізноманяття	+1	Зменшення кількості сміття створювати кращі умови для зростання різних видів рослин та розмноження тварин.
Здоров'я людини	+1	Покращення якості середовища та умов проживання населення

6.2. Можливість негативних кумулятивних ефектів

У даному підрозділі наведений короткий огляд оцінки ризиків кумулятивних ефектів. Для кожного окремого рішення генерального плану, що має потенційні негативні наслідки (впливи), які визначені в процесі аналізу впливу на окремі компоненти навколишнього середовища, наданий короткий опис потенціального кумулятивного впливу та пропозиції щодо їх пом'якшення.

Оцінка екологічних ризиків кумулятивних ефектів та можливостей з їх пом'якшенням

Рішення проекту з потенційними негативними впливами (-1,-2)	Потенційний кумулятивний вплив	Запропоновані заходи пом'якшення
Компонент довкілля	Атмосферне повітря	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	Ймовірне збільшення викидів забруднюючих речовин транспортними засобами). Акустичне забруднення транспортом	Вдосконалення вуличної мережі. Створення вуличного озеленення для зменшення впливу викидів забруднюючих речовин від автотранспорту та акустичного впливу.
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Розширення промислово-складської та логістичної зони (-1)	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря	Резервування ділянок для організації санітарно-захисної зони. Розроблення детального плану території для забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з суміжними територіями відповідно класів шкідливості різних підприємств, що намічаються до розміщення. Впровадження сучасних інженерних технологій регулювання викидів забруднюючих речовин при проектуванні перспективних підприємств.
Компонент довкілля	Поверхневі та підземні води	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	Ризик забруднення підземних вод при користуванні водопроникними вигрібними ямами	Необхідне будівництво централізованої каналізації з біологічними очисними спорудами та дощової каналізації з ЛОС;
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Розширення промислово-складської та логістичної зони (-1)	Можливий ризик потрапляння стічних вод у поверхневі та підземні води при недотриманні підприємствами екологічних принципів ведення господарської діяльності	Дотримання режиму санітарно-захисної зони. Здійснення очистки забруднених (стічних) вод від промислових підприємств методами гідромеханічного очищення, фізико-механічними, хімічними, електрохімічними, біологічними або термічними методами. Влаштування локальних очисних споруд. Будівництво дощової каналізації в межах промислових споруд.
Компонент довкілля	Ґрунти та земельні ресурси	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	Ризик порушення ґрунтів під час будівництва споруд, вилучення цінних агропромислових груп земель.	Необхідні рекультиваційні земельні роботи після завершення будівництва: вирівнювання земної поверхні, відновлення рослинності, благоустрій території
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Розширення промислово-складської та логістичної зони (-1)	Можливий ризик потрапляння промислових токсикантів у ґрунт	Дотримання режиму СЗЗ, витримання її меж. Застосування очисних споруд, фільтрів, у разі потреби - покриття поверхні землі мембранами, завісами
Компонент довкілля	Стан геологічного середовища	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	Після будівництва можлива активізація просідання земної поверхні	Попереднє замочування, влаштування зливової каналізації та вертикального планування має вирішити цю проблему.
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Розширення промислово-складської та логістичної зони (-1)		

Рішення проекту з потенційними негативними впливами (-1,-2)	Потенційний кумулятивний вплив	Запропоновані заходи пом'якшення
Компонент довкілля	Атмосферне повітря	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 4. Будівництво громадського центру		
Компонент довкілля	Побутові відходи	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	Можливий ризик збільшення кількості побутових відходів, які можуть забруднювати довкілля при неналежному вивізненні та утилізації сміття	Запровадження системи роздільного сортування сміття. Будівництво сміттесортувальної станції на західній околиці міста. Запропоновано технології переробки сміття і повторного використання матеріалів замість їх складування на території ТПВ.
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Розширення промислово-складської та логістичної зони (-1)		
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 4. Будівництво громадського центру		
Компонент довкілля	Біорізноманіття	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 1. Розвиток селітебної зони (-1)	При будівництві виникає потреба у розчищенні території від кущів та дерев.	Можлива компенсація даного недоліку за рахунок проведення озеленення після завершення будівництва.
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Освоєння територій під проектну промислову забудову (-1)	Викиди забруднюючих речовин пригнічують ріст рослин та сприяє відступу фауни у більш чисті райони населеного пункту	Максимально можливе озеленення території підприємств. Дотримання розмірів і умов утримання санітарно-захисної зони. Застосування очисних споруд, провідних екологічних виробничих технологій.
Компонент довкілля	Здоров'я людини	
п/н рішення проекту за табл. 6.1 - 3. Освоєння територій під проектну промислову забудову (-1)	Викиди забруднюючих речовин негативно позначаються на дихальній, нервовій, кровотворній та інших системах організму	Максимально можливе озеленення території підприємств. Дотримання розмірів і умов утримання санітарно-захисної зони. Застосування очисних споруд, провідних екологічних виробничих технологій.

6.3. Висновки з результатів оцінки

Проведені аналізи виявили потенціал для позитивного впливу проекту містобудівної документації на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, було виявлено ряд ризиків та потенційних негативних наслідків, пов'язаних з основними рішеннями щодо планування, прийнятими в даному проекті. Основні висновки наведені нижче у цьому розділі. Основні пропозиції щодо запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків подано далі в розділі 7 цього звіту.

Атмосферне повітря.

Основні ризики: Проектним планом передбачено збільшення площі садибної забудови та подальший розвиток промислового комплексу м. Носівка – усі ці рішення можуть призвести до забруднення атмосферного повітря за рахунок збільшення автомобільного трафіку та викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. Особливо ці ризики більш ймовірні, якщо небудуть виконанні рішення по екологізації виробничих процесів, встановлення очисних споруд, підтримки владою рішень щодо заохочення переходу власників автомобілів на альтернативні види палива. Несвоєчасна розбудова об'єктів транспортної інфраструктури, що передбачені рішенням генерального плану, може привести до підвищення інтенсивності транспортного руху на існуючих магістральних вулицях та збільшення ризиків негативного впливу на здоров'я населення.

Очікувані позитивні ефекти: Реалізація запропонованих проектом генерального плану планувальних рішень та інженерно-будівельних заходів позитивно вплине на якість повітря.

Визначений комплекс заходів з розвитку транспортної інфраструктури міста, в тому числі забезпечення нових транспортних зв'язків з врахуванням розміщення нових житлових кварталів, реконструкції існуючих вулиць, улаштування твердого покриття по всій вуличній мережі та будівництва нових зв'язків, забезпечить розподілення транспортних потоків міста з урахуванням перспективних ділянок містобудівного освоєння, що сприятиме зменшенню впливу шуму та забруднення повітря від транспортних засобів на сельбищну зону.

Комплекс заходів з планувальної організації території спрямований на забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності існуючих виробничо-комунальних ділянок та перспективних промислових зон з житловою та прирівняною до неї забудовою. Зокрема: резервування ділянок для організації СЗЗ від майбутніх промислових підприємств, скорочення санітарно-захисної зони існуючих підприємств за рахунок реорганізації виробничих потужностей підприємства та запровадження провідних екологічних технологій очищення шкідливих речовин, визначення промислових підприємств, що потребують скорочення СЗЗ з метою їх сумісності з оточуючою сельбищною зоною. Реалізація зазначених заходів сприятиме забезпеченню санітарно-гігієнічних норм території м. Носівка та умов життєдіяльності людини.

Водні ресурси.

Основні ризики: реалізація проектних рішень щодо збільшення садибної забудови включає ризик забруднення підземних вод при користуванні водопроникними вигрібними ямами. Реалізація проектних рішень щодо будівництва перспективних промислових підприємств передбачає утворення додаткового об'єму стічних вод від певних технологічних процесів. Видалення таких стічних вод, поверхневий стік з ділянок виробничих територій, потребує попередньої очистки на локальних очисних спорудах перед їх скидом у систему централізованого

водовідведення або у природні водойми міста. Дане питання вирішується при проектуванні нових підприємств, що потребує експертного контролю при погодженні проектної документації.

Очікувані позитивні ефекти: будівництво централізованої каналізації з біологічними очисними спорудами та дощової каналізації з ЛОС, здійснення очистки забруднених (стічних) вод від промислових підприємств методами гідромеханічного очищення, фізико-механічними, хімічними, електрохімічними, біологічними або термічними методами, влаштування локальних очисних споруд, будівництво дощової каналізації в межах промислових споруд призведе до оздоровлення поверхневих та підземних вод населеного пункту.

Грунти та земельні ресурси.

Основні ризики: розвиток садибної забудови може призвести до порушення ґрунтів під час будівництва споруд, вилучення цінних агропромислових груп земель. Збільшення кількості автомобілів також може призвести до забруднення ґрунтів залишками палива, мастильними матеріалами, пилом. Розвиток промисловості може призвести до збачення ґрунтів промисловими токсичними речовинами при виробничих процесах. Влаштування кладовища означає ризик потрапляння біологічних небезпечних матеріалів при розкладанні трупів у ґрунт.

Основні позитивні наслідки: проведення рекультиваційних земельних робіт по завершенні будівництва, вирівнювання земної поверхні призведе до відновлення земель. Також позитивно на стан ґрунтів будуть здійснювати озеленення та благоустрій території. При дотриманні промисловими підприємствами екологічної політики, яка повинна включати застосування очисних споруд, фільтрів, у разі потреби – покриття поверхні землі протифільтраційними мембранами, непроникними завісами, очікується стабілізаційний вплив на всі компоненти навколишнього середовища, включаючи ґрунти. При влаштуванні протифільтраційної завіси для сміттесортувальної станції у західній частині населеного пункту та санітарній обробці колес автомобілів після вивезення сміття для сортування, негативний вплив на ґрунти м. Носівка здійснюватися не буде.

Стан геологічного середовища.

Основні ризики: основним ризиком для геологічного середовища м. Носівка при здійсненні рішень генерального плану м. Носівка – можливість активізації процесів просідання лесовидних суглинків, якщо не буде здійснена процедура попереднього замочування вказаних ґрунтів.

Основні позитивні наслідки: якщо будуть проведені спеціальні захисні заходи (попереднє замочування лесовидних ґрунтів, застосування тяжкого трамбування ґрунтів) геологічне середовище не буде відчувати негативного впливу, так само як і для усіх споруд буде гарантоване безаварійне будівництво.

Біорізноманіття.

Основні ризики: оскільки розвиток промисловості та збільшення кількості авторанспорту може призвести до ймовірного збільшення кількості забруднюючих речовин у кожному компоненті довкілля, у кінцевому випадку це може призвести до пригнічення росту рослин та сприянню відступу фауни у більш екологічно чисту місцевість.

Основні позитивні наслідки: при проведенні озеленення території населеного пункту, застосуванні екологічнобезпечних виробничих технологій, проведенні благоустрою, сортуванні та вивезенні сміття, розчищенні меліоративних каналів можливі позитивні наслідки для збільшення кількості як рослин, так і тварин.

Ризики для здоров'я населення.

Основні ризики: загалом збільшення кількості забруднюючих речовин у компонентах довкілля при житловому, промисловому освоєнні, розвитку транспортної мережі та інших видів діяльності, окреслених генеральним планом м. Носівка може призводити до збільшенн кількості, захворювань органів дихання, онкохвороб, нервової системи, захворювань шлунково-кишкового тракту, кровотворної, імунної системи. Саме тому для зменшення такого ризику варто керуватися екологічними рішеннями генплану.

Основні позитивні наслідки: максимально можливе озеленення території підприємств, дотримання розмірів і умов утримання санітарно-захисної зон, застосування очисних споруд, провідних екологічних виробничих технологій позитивно відображаться на стані здоров'я місцевого населення. Забезпечення населення житлом, об'єктами освіти, спорту, охорони здоров'я, створення зелених зон загального користування, ландшафтно-рекреаційних зон, організація зон відпочинку з ігровими майданчиками, пішохідними доріжками дозволить підвищити якість відпочинку та дозвілля населення, матиме позитивний вплив на його здоров'я.

Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування.

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації містобудівної документації. Термін "пом'якшення" відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок реалізації рішень містобудівної документації.

Реалізація проекту генерального плану потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення системами інженерної

інфраструктури міста, розвитку транспортної інфраструктури, заходів із інженерної підготовки та захисту території, розвитку промислово-виробничої сфери, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища міста.

Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом виконання планувальних та інженерно-конструктивних заходів. До головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту відносяться:

- упорядкування системи нормативних СЗЗ промислово-комунальних об'єктів з метою зменшення їх параметрів до зовнішніх меж виробничих об'єктів, в тому числі методом впровадження технологій, дружніх навколишньому середовищу при реструктуризації та технологічному переоснащенні виробництв;
- будівництво сміттесортувальної станції у західній частині населеного пункту призведе до зменшення стихійних звалищ на території міста, тим самим попередить забруднення ґрунтів та підземних вод;
- проведення інвентаризації зелених насаджень у відповідності з вимогами п.6.8 «Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів»;
- формування локальних місць рекреаційного використання з їх благоустроєм та ландшафтною організацією;
- розчищення акваторії р. Носівочка, благоустрій території її заплави;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- розробка схеми розміщення системи АЗС, СТО та гаражів з дотриманням санітарних розривів;
- розширення мережі зелених насаджень, у тому числі спеціального призначення: шумозахисне озеленення вуличної мережі, смуги зелених насаджень вздовж автомагістралей (100м);
- пропозиції щодо проекту нормативних прибережних захисних смуг від гідрологічних об'єктів відповідно до вимог ст. 88 ВКУ та обмеження господарської діяльності в даних смугах;
- будівництво мереж централізованого водопостачання та каналізації зі 100% охопленням житлової забудови;
- впровадження контролю скидів виробничих стічних вод за показниками якості у каналізаційну мережу;
- будівництво мереж дощової каналізації;
- запровадження безконтейнерної системи збору твердих побутових відходів в приватному секторі;
- впровадження поточного обліку збору та вивезення місцевих відходів;

- паспортизація об'єктів зберігання або видалення відходів;
- закриття та упорядкування існуючих кладовищ, що не мають витриманої СЗЗ до житлової забудови, відведення ділянок нових кладовищ за межами сільбищної території з дотриманням санітарних розривів;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- проведення протиерозійних агротехнічних заходів при обробці земель сільськогосподарського призначення;
- дотримання екологічних норм пестицидного навантаження.

Впровадження вищезазначених заходів сприятиме покращенню умов проживання, оздоровленню міського середовища та підвищенню його екологічної стійкості до техногенних навантажень.

Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища по Носівському району, тис. грн.

Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	318,0	733,4	655,1	451,0	527,7	545,7

Екологічний податок та штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами по Носівському району, тис. грн

Адмін. район	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Носівський	129,9	87,4	198,0	190,1	251,2	327,0

Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).

8.1 Оцінка альтернатив.

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації «Генеральний план м. Носівка Чернігівської області» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище: 1) «варіант нульової альтернативи»; 2) Порівняння варіантів окремих рішень генплану: проведення заходів з інженерного захисту території заплави р. Носівочка з метою захисту існуючої садибної житлової забудови або відселення мешканців з даної території, ліквідація житлової забудови та озеленення території.

1. У «Варіанті нульової альтернативи» розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким проект «Генеральний план м. Носівка Чернігівської області», розділи цивільний захист на особливий період та мирний час, план зонування території (зонінгу) не затверджується. Цей сценарій можна розуміти як продовження

поточних (в тому числі несприятливих) екологічних тенденцій, наведених у розділах 2. 3 та 4 цього звіту. Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток міста є неможливим, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання містобудівного ресурсу, хаотичного будівництва та погіршення екологічної ситуації у місті.

2. Порівняння варіантів окремих рішень генплану: проведення заходів з інженерного захисту території заплави р. Носівочка з метою захисту існуючої садибної житлової забудови або відселення мешканців з даної території, ліквідація житлової забудови та озеленення території. У північній частині м. Носівка у заплаві малої річки Носівка розміщується певна частина садибної забудови, що затоплюється катастрофічними паводками 1 % рівня забезпеченості. Розглядався варіант інженерного захисту вказаних територій за рахунок будівництва захисних земельних насипів та влаштування протифільтраційної дамб. Однак, враховуючи вразливість заплави річки Носівка та вже існуючі порушення через розміщення садибної забудови, неестетичність споруд інженерного захисту перед територією садибної забудови, було прийняте рішення про рекомендоване відселення та озеленення території. По-перше, за рахунок такого рішення буде очищена заплава річки від незаконної забудови, по-друге, в такому разі зникає потреба у проведенні дорогих заходів з інженерного захисту, по-третє, буде збільшена площа зелених насаджень в межах заплави р. Носівочка, що сприяє розширенню екологічної мережі міста. Переселення людей рекомендовано на проектні території житлової забудови поза межами заплави р. Носівка.

8.2. Опис здійснення стратегічної екологічної оцінки

Стратегічна екологічна оцінка включала такі етапи:

- визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- проведення громадського обговорення та консультацій;
- врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- інформування про затвердження документа державного планування;
- моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля та здоров'я населення.

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність і прийнятність планової діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки навколишнього середовища, а також оцінено вплив на навколишнє середовище в період будівництва та функціонування будівель і споруд, надано прогноз впливу на оточуюче середовище, виходячи із особливостей планової діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов. Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації є її відповідність державним будівельним нормам, санітарним нормам і правилам України, законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основні методи під час стратегічної екологічної оцінки:

- 1) Описові (показники, контрольні списки, матриці, трикутники впливу);
- 2) Аналітичні (метод причинно-наслідкового зв'язку, метод оцінки ризику, метод витрат та вигід, мультикритеріальний аналіз, метод картування, SWOT-аналіз, прогнозування, цільовий аналіз, метод сценаріїв);
- 3) Методи залучення (консультативні та учасницькі методи та інструменти: навчання з урахуванням навичок, семінари, експертні опитування, метод формування бачення).

В ході СЕО проведено оцінку факторів ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку населеного пункту та підвищення якості життя населення.

Під час складання звіту про стратегічну екологічну оцінку були наступні труднощі:

- малий об'єм отриманих екологічних даних від промислових підприємств міста;
- відсутність статистичних екологічних даних по м. Носівка;
- доповідь про стан екологічного середовища Чернігівської області була наявна лише за 2017 рік;
- обмежений рівень сприяння місцевих та обласних органів виконавчої влади в наданні вихідних даних для виконання стратегічної екологічної оцінки документів державного планування.

Розділ. 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

При проведенні моніторингу за реалізацією рішень проекту містобудівної документації необхідно аналізувати відхилення фактичних показників чисельності населення міста від проектних на поточний період, здійснювати контроль за відповідністю проектним рішенням реальних обсягів житлового будівництва, будівництва об'єктів інженерної інфраструктури, соціального та побутового обслуговування, розвитку озелених територій. Порівняння цих даних між собою, дасть реальну картину досягнутого рівня показників житлової забезпеченості, забезпеченості установами і підприємствами повсякденного і періодичного обслуговування, об'єктами інженерної інфраструктури, що дозволить визначити недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

Базові етапи проведення екологічного моніторингу:

1. Докладне вивчення досліджуваної місцевості;
2. Визначення місць відбору проб (грунту, повітря, водних ресурсів);
3. Здійснення взяття проб на місцевості;
4. Контроль відібраних проб за необхідними показниками (провідність, температура і т.д.);

5. Здійснення аналітичних лабораторних досліджень з метою виявлення ступеня концентрації шкідливих речовин;
6. Порівняльний аналіз отриманих показників із значеннями їх гранично допустимої концентрації;
7. Виявлення перевищення рівня гранично допустимої концентрації шкідливих речовин для досліджуваної місцевості на основі отриманих результатів;
8. При необхідності підбір способів рекультивації забруднених областей;
9. Виконання на місцевості робіт по рекультивації.

Строк проведення екологічного моніторингу після отримання усіх необхідних вихідних даних складає 45 днів.

В результаті проведення моніторингу складається детальна карта дослідженої території, на основі якої в подальшому розробляється необхідна містобудівна, передінвестиційна, передпроектна та проектна документація.

Основними екологічними нормативними значеннями для екологічного моніторингу міст є гранично допустимі викиди, гранично допустимі скиди, гранично допустимі концентрації, гранично допустимі рівні та гранично допустимі ризики.

Основні групи параметрів екологічного моніторингу для міст:

- використання сировини і енергії;
- технологічні умови експлуатації об'єктів, які впливають на викиди, скиди та утворення відходів;
- організовані викиди газів, що відходять і твердих частинок в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел;
- організовані скиди стічних вод через каналізаційні системи, що проходять обробку на установках з очищення стічних вод і прямі скиди в навколишнє середовище;
- організоване видалення твердих відходів на полігон промислових і побутових (комунальних) відходів, а також організоване знищення твердих і рідких відходів в установках по знешкодженню відходів;
- дифузні (неорганізовані) викиди і скиди в повітря, воду і ґрунт;
- аварійні викиди і скиди (включаючи розливи, викиди в повітря, скиди у воду, закачування, видалення або захоронення) або скиди через каналізаційні системи, необладнані установками остаточного очищення стічних вод;
- рівні шумів, вібрацій та інших фізичних факторів;
- якість атмосферного повітря, води у водних об'єктах (включаючи підземні води) і ґрунту поблизу санітарно-захисної зони виробничих об'єктів.

При проведенні моніторингу реалізації рішень містобудівної документації особливу увагу треба звертати на своєчасне виконання робіт по інженерному обладнанню території, будівництву водопровідних, каналізаційних і теплових мереж, мереж газопостачання, дошової каналізації, очисних споруд, трасуванню магістральних вулиць і проїздів та їх завершення до вводу в експлуатацію житлових і громадських споруд до початку процедур, вибору земельних ділянок для розміщення садибної забудови. В процесі нагляду необхідно стежити за комплексністю садибної

забудови з обов'язковим завершенням будівництва об'єктів побутового та соціального обслуговування населення та благоустрою території до введення в експлуатацію житлових будинків.

В процесі моніторингу необхідно перевіряти виконання проектних рішень щодо планувальної організації та функціонального зонування території міста в питаннях перепрофілювання промислових підприємств, комунально-складських об'єктів в сельбищній зоні, організації та скорочення санітарно-захисних зон виробничо-комунальних територій, скороченню санітарно-захисних зон кладовища для розміщення садибної забудови.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконання низки планувальних і технічних заходів, визначених в проекті генерального плану, а також заходів, передбачених цільовими регіональними програмами в сфері охорони навколишнього природного середовища, є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності населення.

Контролю підлягають санітарно-захисні зони промислових та інших виробничих об'єктів, що розвиваються, які повинні відповідати нормативним вимогам «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів ДСП №173-96». З обов'язковим виконанням заходів визначених робочою проектною документацією – розділом «Оцінка впливу на довкілля».

При моніторингу реалізації проекту містобудівної документації необхідно перевіряти виконання рішень по організації та обладнанню рекреаційних зон. У тому числі: розміщення відповідно до генплану закладів відпочинку, влаштування місць відпочинку вздовж річки Носівочка та їх благоустрій. В сфері охорони повітряного басейну необхідно перевіряти:

- виконання планувальних заходів: зміни в планувальній організації території міста, спрямовані на забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до її функціонального зонування; створення та озеленення санітарно-захисних зон для промислових підприємств та інших виробничо-комунальних об'єктів; перепрофілювання або закриття підприємств та інших об'єктів, що розташовані в межах існуючої та перспективної сельбищної зони з метою скорочення (або ліквідації) їх СЗЗ; розвиток вуличної мережі та об'їзних доріг для транзитного транспорту, створення захисного озеленення вздовж вулиць та доріг;
- виконання технологічних та санітарно-технічних заходів: впровадження нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах, модернізація існуючих об'єктів теплоенергопостачання, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії, тощо;
- виконання підприємствами, установами та організаціями умов діяльності та заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин та парникових газів, викладених в дозволах на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

стаціонарними джерелами і зменшення впливу фізичних факторів впливу на довкілля;

- здійснювати моніторинг впливу підприємств на оточуюче середовище, забезпечувати виконання інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних і пересувних джерел ефективності роботи пилогазоочисних установок.

Контроль за охороною водних ресурсів включає нагляд за відведенням та очищенням поверхневих стічних вод з території міста, своєчасним будівництвом локальних очисних споруд зливової каналізації та ефективністю їх роботи, встановлення меж прибережних захисних смуг та додержанням на їх території режимів господарської діяльності, благоустроєм водних рекреаційних зон, а також за виконанням технологічних та технічних заходів на промислових об'єктах (впровадження зворотних систем водопостачання, безстічних виробництв із замкнутими циклами водопостачання та інші).

Ефективність роботи систем водопостачання та каналізування (в тому числі злизова каналізація) визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та поверхневих, підземних вод) за хімічними та бактеріологічними показниками. Для контролю ефективності роботи каналізаційних очисних споруд необхідно здійснювати моніторинг водних об'єктів у місцях випуску стічних вод після очистки.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік найбільш потужних джерел шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань на території міста.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації проектних рішень документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за наступними показниками:

- частка створення зелених насаджень загального користування, га % від загальної площі населеного пункту;
- частка ділянок по створенню рекреаційних, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га % від загальної площі населеного пункту, площа встановлених охоронних смуг меліоративних каналів, га; кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації, одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств;
- площа створених зелених насаджень спеціального призначення (шумозахисне озеленення, озеленення санітарно-захисних зон), га;
- кількість дитячих установ, суспільних громадських об'єктів та житлових приміщень, де проведено радіаційно-гігієнічне обстеження щодо визначення

показників середньорічної ЕРОА радону-222 в приміщеннях та їх відповідності санітарним нормам, одиниць із загальної кількості будинків;

- кількість дитячих установ, суспільних громадських об'єктів та житлових приміщень, що потребують розроблення проекту протирадонових заходів та кількість будівель, де ці заходи проведені, одиниць, а також показники ефективності виконання протирадонових заходів (ЕРОА радону-222 до та після виконання заходів, Бк×мЗ);
- кількість домогосподарств, підключених до централізованої водопостачання, % від загальної кількості;
- кількість домогосподарств, підключених до централізованої водовідведення, % від загальної кількості, обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств;
- обсяг стічних вод задіяних в системах оборотного водопостачання, мЗ/рік, обсяг утворених відходів, тон/рік;
- обсяг відсортованих вторинних ресурсів, тон/рік, % від загального обсягу утворених відходів;
- кількість домогосподарств, що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання, км/рік, споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водовідведення, км/рік, споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік, споруд/рік: обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тонн/рік, будівництво вулично-дорожньої мережі міста, км/рік;
- кількість ділянок, на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території, га/рік, кількість проб стану атмосферного повітря середньодобових та максимальних разових концентрації забруднюючих речовин у повітрі з перевищенням відповідних ГДК, % від загальної кількості проб/день, проб/місяць, проб/рік: кількість проб якості питної води з централізованих та децентралізованих джерел водопостачання (в т.ч. за радіаційними показниками), що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/день, проб/місяць, проб/рік.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу урбанізованої території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження у місті системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейн, ґрунт, фізичні

фактори впливу) з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення міста з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані

Для кожного рівня стандартних процесів планування має бути відповідний рівень офіційної екологічної звітності для кожного населеного пункту окремо, щоб органи планування (та інші відповідні зацікавлені сторони) мали достатню детальну інформацію з офіційних джерел. Одним із варіантів реалізації даного завдання може бути створення штатної одиниці в складі виконавчих органів, що забезпечить збір та аналіз екологічних даних по території міста. Для цього необхідно, керуючись принципами місцевого самоврядування зобов'язати всіх суб'єктів господарювання в межах міста надавати щорічно в текстовому та графічному форматі інформацію про: кількість та місце розташування стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, межі санітарно-захисної зони, об'єм викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та дотримання норм граничнодопустимих викидів, об'єм утворення відходів, наявність місць видалення відходів та об'єм накопичення відходів, об'єм скидів стічних вод та їх відповідність встановленим нормам граничнодопустимих скидів.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню, а також проводити інформування громади міста про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Враховуюче географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині Чернігівської області ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються. Ареали техногенного впливу на навколишнє природне середовище не виходять за межі Чернігівської області.

Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію.

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Генеральний план міста є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Склад та зміст генерального плану визначається ДБН Б. 1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту». Генеральний план визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації вулично-дорожньої та транспортної мережі, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Проект містобудівної документації «Генеральний план м. Носівка Чернігівської області» (далі – генеральний план) розроблено проектним інститутом ДП НДПІ містобудування на основі договору № 2019-82 від 29.07.2019 між виконавчим комітетом Носівської міської ради Чернігівської області.

У процесі розроблення СЕО вивчені головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень пропозицій в документі державного планування, їх положення та завдання приймаються до уваги в процесі розроблення містобудівної документації та її стратегічної екологічної оцінки.

Характеристика поточного стану довкілля і здоров'я населення, в тому числі на територіях, які ймовірно зазнають впливу та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Основними джерелами інформації були Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Чернігівській області за 2017 рік, Звіт управління статистики у Чернігівській області щодо основних показники здоров'я населення та стану докілья у Чернігівській області.

В процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні. Використано інформацію окремих підприємств, наукові звіти та публікації.

Стан навколишнього природного середовища території, що розглядається, характеризується як задовільний. При цьому помірні техногенні навантаження отримує атмосферне повітря, підземні води, ґрунтове середовище.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території м. Носівка є ТОВ «Носівський цукровий завод», АЗС. По Носівському району за 2017 рік викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря сягали 15,7 тис. тон діоксиду вуглецю, 0,026 тис. тон діоксиду азоту, 0,089 тис. тон для оксиду вуглецю та 0,036 тис. тон пилю, 0,032 тис. тон метанолу. Забрудненню повітря в м. Носівка сприяють автодороги

територіального значення: Т-25-13 «Козелець-Козари-Носівка», Т-25-25 «/М02/-Носівка», Т-25-26 «Ніжин–Бобровиця–Н.Басань», залізнична лінія «Київ–Ніжин».

Проектну територію дренує р. Носівочка, загальною довжиною 33 км, в м. Носівка довжина річки складає 14 км, на ній в межах міста побудовано ставки. Річка відноситься є лівою притокою р. Остер та відноситься до басейну р. Десна. Основні гідрологічні характеристики: середній ухил 0,2 %, площа водозбору 57,5 км², озерність менше 1%, заболоченість 13 %, залісненість 12 %.

Практичне значення для водозабезпечення має водоносний комплекс четвертинних відкладів, приурочений до пісків, середня потужність яких 25-30 м. На цей водоносний комплекс обладнані усі свердловини міста. Їх дебіт коливається від 1,1 до 8,3 л/с при зниженні рівня на 1-10 метрів. Глибина свердловин від 48 до 75 м, водовідбір з них складає 1,2 тис. м³/доба. За хімічним складом експлуатаційні води гідрокарбонатно-кальцієві. Мінералізація до 0,8 г/л. В бактеріологічному відношенні води мають сприятливий профіль. Забір води з природних водних об'єктів у Носівському районі у 2017 році склав 0,6 млн. м³. Забір води з підземних водних Використання свіжої води в Носівському районі у 2017 склало 0,5 млн. м³. Загальне водовідведення у Носівському районі в 2017 році склало 84 тис. м³

Північна та північно-східна частина території (10%) зайнята сірими опідзоленими ґрунтами. Заплавна частина р. Носівочка зайнята лучними ґрунтами поверхнево-слабкосолонцюватими (10 %). Західна частина міської території зайнята чорноземами глибокими малогумусними (25 %). У східній частині міста переважають чорноземи опідзолені у комплексі з лугово-чорноземними, вони займають більше 30 % території. Південна частина території (25 %) зайнята лугово-чорноземними ґрунтами у комплексі з чорноземно-луговими опідзоленими.

До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив.

Щільність забруднення ґрунту радіонуклідами цезію і стронцію в м. Носівка Носівської міської ради становить: середнє значення цезію-137 – 0,23Кі/км², середнє значення стронцію-90 – 0,06Кі/км² (дані наведені відповідно до довідника по радіаційному дослідженню території населених пунктів Чернігівської області, 1992 рік).

На території м. Носівка присутні просідні лесовидні суглинки, для уникнення проблем під час будівництва будівель та споруд рекомендовано попереднє замочування вказаних ґрунтів.

Для біорізноманіття м. Носівка характерне скорочення числа видів флори та фауни через недбалу господарську діяльність, збільшення антропогенного навантаження за рахунок будівництва, низької екологічної культури місцевого населення по відношенню до представників флори та фауни.

Медико-екологічна ситуація по Носівському району є напруженою. Коефіцієнт народжуваності на 1 тис. населення складає 4,9, смертності – 25,5 на 1000 населення.

Захворюваність складає 67452,3 на 100 тис. населення. Серед видів захворюваності по Носівському району переважають хвороби систем кровообігу (62120,3), хвороби органів дихання (43124,9), хвороби органів травлення (31456,5), хвороби кістково-м'язової системи (11 549,9), хвороби ока (10 520,1). Серед причин смертності по Носівському району головними є хвороби серцево-судинної системи, (1561,5/100 000) онкопатологія (240,2/100 000) травми, отруєння, (173,5/100 000) хвороби органів травлення, (53,4/100 000) психічні розлади (53,4/100 000).

В разі якщо документ державного планування не буде затверджено, то екологічний стан багатьох компонентів довкілля м. Носівка буде погіршуватися або буде сталим. Рішення генерального плану пропонують активний розвиток інфраструктури населеного пункту, (опалення, електрика, водопостачання та водовідведення) що буде сприяти покращенню екологічного ситану не тільки навколишнього середовища, а і здоров'я місцевого населення.

Ключові виявлені екологічні проблеми населеного пункту, у тому числі ризики впливу на здоров'я, які стосуються документа державного планування.

Основними екологічними проблемами м. Носівка є наступні:

1) Забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел, особливо в районі територіальних автодоріг, ділянок виробничого призначення, проектних виробничих територій.

2) Забруднення поверхневих і підземних вод скидами стічних вод, що формуються на промислових підприємствах у ґрунтові води, зниження рельєфу. Недотримання охоронного режиму прибережних захисних смуг та заплавл малих річок. Відсутність дощової каналізації та очисних споруд для неї. Забруднення підземних вод через відсутність централізованої каналізаційної системи, наявність вигрібних ям.

3) Піддатливість ґрунтів та земельних ресурсів водній ерозії, велика розораність сільськогосподарських угідь, насиченість сівозмін просапними культурами, невиконання протиерозійних заходів. Забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами, наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив. Характерно для районів городів, полів, виробничих потужностей аграрних компаній.

4) Для геологічного середовища характерна природна просадка лесовидних суглинків, ризик активізації площинної та яружної ерозії на схилах.

5) Відсутність ефективних методів повторної переробки сміття. Відсутність системи сортування сміття. Низька екологічна культура населення. Продовження екологічно небезпечної практики вивезення сміття на полігон. Дана проблема стосується всієї території населеного пункту.

6) Наявність шумового забруднення вздовж автодоріг Т-25-13 «Козелець-Козари- Носівка», Т-25-25 «/М02/-Носівка», Т-25-26 «Ніжин-Бобровиця-Н.Басань».

7) Зменшення біорізноманіття через активну антропогенну діяльність. Недбале ставлення населення до довкілля, ведення необґрунтованої господарської діяльності. Рвразом з цим існує проблема існування рослин, що викликають алергічні реакції та

шкідливих комах, кліщів, мікроорганізмів, що провокують захворювання людей та тварин. Характерно для всієї території населеного пункту.

8) Наслідок усіх наведених вище проблем – послаблення здоров'я людини (захворювання органів дихання, кровотворення, алергічні реакції, онкологічні захворювання, нервово-психічні розлади, зменшення очікуваної тривалості та якості життя).

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документу державного планування та шляхи їх врахування.

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі та завдання у сфері охорони здоров'я. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики визначених у вищезазначених документах показали значну ступінь відповідності цілям визначеним в проекті генерального плану м. Носівка та їх врахування в проектних рішеннях містобудівної документації. Документ державного планування (проект генерального плану) враховує більшість з них, а також пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу проекту оновленого генерального плану на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, були виявлені потенційні ризики негативних впливів на навколишнє середовище, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих рішень, прийнятих в проекті генерального плану.

Проектні рішення передбачають розвиток виробничих територій, садибної забудови, об'єктів комунального призначення, розвиток інженерної інфраструктури, рекреаційних територій, вулично-дорожньої мережі та обслуговуючих закладів. Реалізація даних рішень передбачає збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, підземні води та ґрунти, збільшення кількості відходів, що в кінцевому випадку може позначитися на стані здоров'я населення. Однак разом із тим запропоновано вжити такі заходи, які б не тільки виключали можливість впливу вказаних чинників на компоненти довкілля, але і б покращували його стан і сприяли його оздоровленню та слугували б гарантією захисту здоров'я населення. Серед них наступні:

1) Вдосконалення вуличної мережі. Створення вуличного озеленення для зменшення впливу викидів забруднюючих речовин від автотранспорту та акустичного впливу.

2) Резервування ділянок для організації санітарно-захисної зони промислових підприємств. Розроблення детального плану території для забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з суміжними територіями відповідно класів шкідливості різних підприємств, що намічаються до розміщення. Впровадження сучасних інженерних технологій регулювання викидів забруднюючих речовин при проектуванні перспективних підприємств.

3) Будівництво централізованої каналізації з біологічними очисними спорудами та дощової каналізації з локальними очисними спорудами.

4) Здійснення промисловими підприємствами очистки забруднених (стічних) вод методами гідромеханічного очищення, фізико-механічними, хімічними, електрохімічними, біологічними або термічними методами. Влаштування локальних очисних споруд. Будівництво дощової каналізації в межах промислових споруд.

5) Проведення рекультиваційних земельних робіт після завершення будівництва: вирівнювання земної поверхні, відновлення рослинності, благоустрій території.

6) Захист ґрунтів за рахунок дотримання режиму СЗЗ промисловими підприємствами, витримання її меж. Застосування очисних споруд, фільтрів, у разі потреби – покриття поверхні землі мембранами, завісами.

7) Попереднє замочування перед початком будь-якого будівництва на території всього населеного пункту.

Заходи, що передбачаються вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування.

Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом виконання планувальних та інженерно-конструктивних заходів. До головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту відносяться:

- упорядкування системи нормативних СЗЗ промислово-комунальних об'єктів з метою зменшення їх параметрів до зовнішніх меж виробничих об'єктів, в тому числі методом впровадження технологій, дружніх навколишньому середовищу при реструктуризації та технологічному переоснащенні виробництв.
- будівництво сміттесортувальної станції у західній частині населеного пункту призведе до зменшення стихійних звалищ на території міста, тим самим попередить забруднення ґрунтів та підземних вод;
- проведення інвентаризації зелених насаджень у відповідності з вимогами п.6.8 «Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів»;

- формування локальних місць рекреаційного використання з їх благоустроєм та ландшафтною організацією;
- розчищення акваторії р. Носівочка, благоустрій території її заплави;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- розробка схеми розміщення системи АЗС, СТО та гаражів з дотриманням санітарних розривів;
- розширення мережі зелених насаджень, у тому числі спеціального призначення: шумозахисне озеленення вуличної мережі, смуги зелених насаджень вздовж автомагістралей (100м);
- пропозиції щодо проекту нормативних прибережних захисних смуг від гідрологічних об'єктів відповідно до вимог ст. 88 ВКУ та обмеження господарської діяльності в даних смугах;
- будівництво мереж централізованого водопостачання та каналізації зі 100% охопленням житлової забудови;
- впровадження контролю скидів виробничих стічних вод за показниками якості у каналізаційну мережу;
- будівництво мереж дощової каналізації;
- запровадження безконтейнерної системи збору твердих побутових відходів в приватному секторі;
- впровадження поточного обліку збору та вивезення місцевих відходів;
- паспортизація об'єктів зберігання або видалення відходів;
- закриття та упорядкування існуючих кладовищ, що не мають витриманої СЗЗ до житлової забудови, відведення ділянок нових кладовищ за межами сельбищної території з дотриманням санітарних розривів;
- проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття;
- проведення протиерозійних агротехнічних заходів при обробці земель сільськогосподарського призначення;
- дотримання екологічних норм пестицидного навантаження;

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостача інформації, тощо).

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації «Генеральний план м. Носівка Чернігівської області» була прийнята наступна перспектива для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище: варіант нульової альтернативи.

За результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток міста є неможливим, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання містобудівного ресурсу, хаотичного будівництва та погіршення екологічної ситуації у місті.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг наслідків реалізації містобудівної документації є комплексним процесом проведення якого є невід'ємною складовою своєчасного забезпечення міського середовища, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації зазначені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та запропоновані необхідні адміністративні заходи для здійснення моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування.

Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення, обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню, проводити інформування громади міста про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Враховуюче географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині Чернігівської області ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються. Ареали техногенного впливу на навколишнє природне середовище не виходять за межі Чернігівської області.